

**Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XXVII/264/09
Rady Gminy Szerzyny
z dnia 27 maja 2009 r**

Plan Odnowy Miejscowości Czermna na lata 2008-2015

Wrzesień 2008

Spis treści

I. PRZESŁANKI DLA OPRACOWANIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI CZERMNA NA LATA 2008-2015.....	4
II. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI.....	6
Polozenie.....	6
Historia miejscowości Czerмна.....	7
III. INWENTARYZACJA ZASOBÓW – STAN RZECZYWISTY W MIEJSCOWOŚCI CZERMNA	13
Zasoby naturalne.....	13
Polozenie geomorfologiczne.....	13
Ukształtowanie powierzchni.....	13
Klimat.....	14
Gleby.....	14
Bogactwa naturalne.....	15
Lesistość.....	16
Zasoby wodne.....	17
Obszary chronione.....	17
Zasoby gospodarcze.....	19
Rzemiosło.....	19
Przedsiębiorczość.....	20
Rolnictwo i leśnictwo.....	21
Klasy gruntów i ich powierzchnia.....	21
Zasoby społeczne.....	22
Uwarunkowania kulturalne.....	22
Ludność.....	24
Edukacja.....	26
Kultura i sport.....	27
Ochrona zdrowia.....	28
Bezpieczeństwo publiczne (Komenda Powiatowa Policji).....	28
Organizacje pozarządowe.....	29
Rynek pracy (Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie).....	30
Pomoc społeczna.....	33
Zabytki.....	36
ZABYTKI NA TERENIE SOŁECTWA CZERMNA.....	38
Zespół kościelny parafii rzymsko – katolickiej przy sanktuarium Matki Boskiej Pocieszenia (wpisem do rejestru zabytków objęty jest kościół i dzwonnica pod nr A - 147/72K).....	38
Zespół dworsko - parkowy w przysiółku Załęże (d. Sarysz).	39
Miejsce po dawnym folwarku „Na Górze” w Czerმnej.....	40
Wokół zabytkowego kościoła św Marcina starodrzew dębu.....	40
Legendarny „Rysowany kamień” na szlaku turystycznym z Brzanki do Liwocza.	40
Zasoby infrastrukturalne.....	40
Sieć drogowa	40
Wodociągi i kanalizacja: (długość sieci wodociągowej).....	42
Gospodarka odpadami.....	44
Ochrona środowiska	44
Sieć gazowa	44
Telefonizacja	45
IV. ANALIZA SWOT – OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON MIEJSCOWOŚCI CZERMNA.....	46

V. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI CZERMNA NA LATA 2008-2015.....	48
Zadania przewidziane do współfinansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 na terenie sołectwa Czermna:.....	48
VI. Inne zadania istotne ze względu na rozwój miejscowości, przewidziane do realizacji ramach projektów ogólnogminnych wg Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Gminy Szerzyny oraz planowanych do realizacji w latach kolejnych nieobjętych WPI Gminy Szerzyny.....	51
VII. Rezultaty realizacji Planu Odnowy Miejscowości Czermna na lata 2008-2015.....	54
Pozycjonowanie źródeł finansowania zadań inwestycyjnych objętych WIELOLETNIM PLANEM INWESTYCYJNYM GMINY SZERZYNY na lata 2008-2013 oraz PLANEM ODNOWY MIEJSCOWOŚCI CZERMNA na lata 2008-2015	54
Fundusze zewnętrzne, w tym UE i EOG.....	54
PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 2007 - 2013.....	56
MECHANIZMY FINANSOWE EUROPEJSKIEGO OBSZARU GOSPODARCZEGO.....	58
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	60
MAŁOPOLSKI REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY na lata 2007-2013.....	62
FUNDUSZE KRAJOWE NA ROZWÓJ LOKALNY.....	63
FUNDUSZ PORĘCZEŃ UNIJNYCH.....	63
VIII. REALIZACJA ZADAŃ PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI CZERMNA NA LATA 2008-2015.....	65

I. PRZESŁANKI DLA OPRACOWANIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI CZERMNA NA LATA 2008-2015

Plan Odnowy Miejscowości Czerмна na lata 2008-2015 określa działania natury społecznej, gospodarczej i przestrzennej, zmierzające do aktywizacji obszarów wiejskich na terenie gminy Szerzyny. Cele i zadania zawarte w dokumencie wpisują się w założenia **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013** – Oś Priorytetowa 3: „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej” – Działanie: „Odnowa i rozwój wsi” (Kod Działania 313, 322, 323).

Celem głównym Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 jest wsparcie rozwoju obszarów wiejskich przez **Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)**, zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. (Dz. Urz. UE L 277/1 z 21.10.2005 r.) oraz Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) - (Dz. Urz. UE L 368/15 z 23.12.2006 r.).

Działanie „Odnowa i rozwój wsi” zawarte w Osi 3 PROW 2007-2013 realizuje cel polegający na poprawie jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwi to rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich.

Realizacja działania tworzy warunki dla rozwoju społeczno - ekonomicznego obszarów wiejskich i aktywizacji ludności wiejskiej przez wsparcie inwestycyjne przyznawane na realizację projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich.

Plan Odnowy Miejscowości Czerмна na lata 2008-2015 spełnia kryteria dostępu wyznaczone w Działaniu „Odnowa i rozwój wsi” i będzie stanowił obligatoryjny załącznik wniosków aplikacyjnych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Plan Odnowy Miejscowości Czerмна na lata 2008-2015 jest ponadto dokumentem pomocniczym (nie obligatoryjnym) w procesie planowania działań kierowanych do współfinansowania w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 – Działanie 6.2 „Rozwój obszarów wiejskich” – Schemat A: „Odnowa centrów wsi”.

Plan Odnowy Miejscowości Czerмна na lata 2008-2015 składa się z pięciu głównych części:

1. Charakterystyki miejscowości;
2. Inwentaryzacji zasobów służącej ujęciu stanu rzeczywistego;
3. Oceny mocnych i słabych stron miejscowości;
4. Opisu planowanych zadań w perspektywie 8 lat;
5. Procedur monitoringu, aktualizacji i upowszechniania.

Plan Odnowy Miejscowości Czerмна stanowi także podstawę działań zmierzających do wprowadzenia w życie 5 celów strategicznych Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Szerzyny na lata 2007-2013:

- 1. WSZECHESTRONNY ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W GMINIE ORAZ PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ MAJĄCYCH NA CELU MODERNIZACJĘ PRODUKCJI ROLNEJ.**
- 2. WZROST ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ GMINY PRZEZ WYKORZYSTANIE JEJ POŁOŻENIA GEOGRAFICZNEGO, WYEKSPONOWANIE ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA JEJ TERENIE ZABYTKÓW I SKUTECZNĄ PROMOCJĘ.**
- 3. PODNIESIENIE POZIOMU EDUKACYJNEGO MIESZKAŃCÓW, ZAPEWNIENIE LEPSZEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ I DOSTĘPNOŚCI UPRAWIANIA SPORTU ORAZ ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ.**
- 4. PROMOCJA GMINY PRZEZ WYEKSPONOWANIE ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA JEJ TERENIE ZABYTKÓW I PAMIĄTEK HISTORYCZNYCH.**
- 5. ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ W GMINIE W CELU ZAPEWNIENIA OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ POLEPSZENIA ŻYCIA MIESZKAŃCÓW.**

Realizacja wymienionych celów przyczyni się do modernizacji infrastruktury technicznej i społecznej miejscowości.

Wszystkie inwestycje związane z rozwojem infrastruktury technicznej i społecznej

będą znacząco wpływały na poprawę warunków życia i pracy mieszkańców Czermej i całej gminy. **Plan Odnowy Miejscowości przygotowany został wspólnie z mieszkańcami sołectwa Czerma, tak by realizowane zadania odpowiadały rzeczywistym potrzebom mieszkańców i mogły w pełni wykorzystać istniejący potencjał i szanse rozwoju miejscowości.** Niniejszy plan odnowy zostanie ponadto przedstawiony mieszkańcom Czermej na zebraniu wiejskim gdzie zostanie on szczegółowo omówiony i przedstawiony do akceptacji. W przypadku pozytywnego zaopiniowania dokumentu zostanie podjęta Uchwała Zebrania Wiejskiego Sołectwa Czerma w sprawie przyjęcia „ Planu odnowy miejscowości Czerma na lata 2008 – 2015”. Następnie plan odnowy zostanie przedstawiony do akceptacji radnych Gminy Szerzyny. W przypadku nie zgłaszania negatywnych uwag radnych co do zapisów dokumentu zostanie podjęta Uchwała Rady Gminy Szerzyny w sprawie przyjęcia „ Planu odnowy miejscowości Czerma na lata 2008 – 2015”.

II. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI

Położenie

Sołectwo Czerma położone jest we wschodniej części gminy Szerzyny. Gmina Szerzyny położona jest w południowo-wschodniej części ziemskiego powiatu tarnowskiego. Gmina Szerzyny graniczy:

- od północy z gminą Ryglice (woj. małopolskie) i Jodłowa (woj. podkarpackie);
- od wschodu z gminą Brzostek (woj. podkarpackie);
- od południa z gminą Skołyszyn (woj. podkarpackie) i gminą Biecz (woj. małopolskie);
- od zachodu z gminą Rzepiennik Strzyżewski (woj. małopolskie).

Sołectwo Czerma graniczy od zachodu z sołectwem Szerzyny, od północy z sołectwem Swoszowa, a od wschodu i północy z gminami Brzostek i Jodłowa (woj. podkarpackie).

W głównym grzbiecie Pogórza Ciężkowickiego wznosi się Liwocz (562 m n.p.m.) zwany też Lewoczem. U zachodniego podnóża tego wzniesienia rozciąga się Czerma (257- 357 m n.p.m.). Wieś leży w dolinie potoku Czermianka w odległości 12 km na północny zachód od Jasła.

Czermna liczy obecnie niespełna 2000 mieszkańców. Wioska graniczy z innymi miejscowościami Podkarpacia: Jabłonicą i Brzyskami (od wschodu), Święcanami (od południa), z Szerzynami i Swoszową (od zachodu), z Jodłową, Dębową i Błażkową (od północy). Wieś jest oddalona od głównych ośrodków przemysłowych i komunikacyjnych: od Jasła i Gorlic - 25 km, od Tarnowa - 45 km, od Tuchowa - 30 km, ale istnieją w niej doskonałe, chociaż do dzisiaj nie dostrzeżone, warunki rozwoju turystyki. Okolice wioski stanowią atrakcyjne tereny wypoczynku i pieszych wędrówek (pasmem górskim Liwocza prowadzą główne szlaki żółte i zielone) po urozmaiconych krajobrazowe i zalesionych, często owianych legendami miejscach. Wieś należy do typowo rolniczych, chociaż gleby nie są zbyt urodzajne, a górzyste położenie utrudnia pracę na roli. Dodatkowym źródłem utrzymania wielu gospodarstw jest zatrudnienie mieszkańców w pobliskich zakładach przemysłowych.

Historia miejscowości Czermna

Miejscowość Czermna powstała początkiem XVI wieku i początkowo rządziła się prawem polskim. Na prawo niemieckie przeniesiona została w 1360 r. Siedem lat wcześniej osada stała się własnością rycerską. Dnia 15 czerwca 1353 r. król Kazimierz Wielki dokumentem wydanym w Krakowie nadał tytułem darowizny w ręce szlacheckie kilka wsi trzem braciom bojarom ruskim: Piotrowi, Chodkowi i Ostaszkowi. Czermna stała się własnością Piotra - wówczas starosty żydanowskiego. Zachowały się z tego okresu

nazwiska Gotfryd i Faber.

Pierwsza nazwa wsi w oryginalnym zapisie "Villam Czirmna" pochodzi z 1353 r. Inne nazwy brzmiały: Czirmna, Cyrno, Czermno, Czermna. Nazwa topograficzna wykazuje związek z rdzeniem Czerw - Czerzm-, co oznaczało kiedyś "robak" lub "czerwony". Najprawdopodobniej jednak od Jana Czermieńskiego lub według innych źródeł Czermnieńskiego ustaliła się nazwa wsi brzmiąca obecnie Czermna.

Następnym właścicielem Czermnej był syn Piotra, podskarbi Dymitr. Zwano go panem z "Goraja" - po nadaniu mu przez króla Ludwika Węgierskiego miejscowości Goraj i Kraśnik. W drugiej połowie XIV wieku, jak zapisy historyczne głoszą, została ufundowana przez Gorajskich pierwsza parafia w Czermnej.

W 1552 r. Czermna była własnością braci Czermieńskich: Zygmunta, Stanisława, Marcina, Andrzeja i Jana. Podobnie jak w innych wsiach, tak i tu powstały folwarki. Powstało nawet przysłowie "W Czermnej co pagórek to dworek". Wprowadzona została pańszczyzna i poddaństwo chłopów. W 1580 r. największą posiadłość miał Jan Czermieński. We wsi obok gospodarstw kmiecych gospodarowali zagrodnicy i komornicy. Mieszkali tu również rzemieślnicy. Wieś znana była z wyrobów ceramicznych. W połowie XVI wieku wydobywano w Czermnej rudy żelaza. W 1855 r. panowała cholera, która w Czermnej pochłonęła blisko 130 osób.

Na przełomie XVI i XVII w. część Czermnej tzw. Sarysz posiadał Jan Ramułt, a następnie jego krewni. Po bezdzietnej śmierci W. Ramułta Sarysz wraz z przyległościami przypadł Zajkowskim. Inżynier Karol Zajkowski budował linię kolejową biegnącą z Jasła do Stróż i za te zarobione pieniądze założył przy folwarku Sarysz park o powierzchni 7 ha .

W drugiej połowie XIX w. nastąpiły dalsze podziały licznych majątków Czermnej. W 1882 r. właścicielami Czermnej byli: F. Niedzielska, H. Zajkowska, A. Miazga, W. Kłosiński, S.H.M. Kłosińskie, T. Górski. R. Lipczyńska, J.T.Z. Łobarzewscy. Później dochodziło do licznych parcelacji gruntów między włościan, sprzedaży i darowizn.

W 1883 r. Łobarzewscy sprzedali swoją część ks. J. Godkowi, od którego ten dział w 1897 r. nabyli Żydzi. W 1894 r. ks. Jan Godek kupił i rozparcelował między chłopów grunty, których właścicielem był A. Miazga.

Mieszkaniec Czermnej Jan Data w roku 1895, jako przedstawiciel ludowców, został wybrany na posła do Sejmu Krajowego we Lwowie. Dnia 13 czerwca 1898 r. w Czermnej miały miejsce rozruchy przeciw Żydom. W 1901 r. majątek Sarysz Srokowiec i las na Liwoczu, las Piekło i Wierzgóry objął S.E. Zajkowski, ożeniony z Leonią Brzezowską. Był on inżynierem hutnikiem. Prowadził w Czermnej blichy płócien, potażarnię, mydlarnię,

browary i dwie gorzelnie, a później rozwijał przemysł garncarski. Na Srokowcu uruchomił cegielnię produkującą dachówki oraz rurki drenarskie. Organizował sprzedaż bydła do Wiednia, konkurując w tym z Żydami. S.E. Zajkowski zmarł w 1913 r. Majątek objęła jego żona Leonia, która w 1915 r. wyszła za mąż za doktora prawa Michała Wacława Łobaczewskiego. Mieli trójkę dzieci: Romana, Olgę i Andrzeja.

Wacław Łobaczewski uprzemysłowił majątek, wybudował tartak i młyn, a także zastępował we wsi lekarza.

Wskutek wielu sprzedaży i parcelacji zniknęły majątki ziemskie i w 1929 r. istniał w Czermej tylko jeden dwór na Sarysie, w którym rezydowali Łobaczewscy. Byli oni również kolatorami kościoła parafialnego.

W dniu 18 listopada 1914 roku do Czermej wkroczyły wojska rosyjskie. Kilku młodych mężczyzn wstąpiło do legionów polskich i wzięło udział w walkach wyzwoleniczych. Dnia 5 maja 1915 r. po krótkich potyczkach z Moskalami Czerma była wolna. Ważnym dla wioski wydarzeniem było odzyskanie przez Polskę niepodległości w dniu 11 listopada 1918 roku.

Okres międzywojenny był czasem znacznego rozwoju Czermej. Zaliczano ją do wsi postępowych pod względem przemysłowym, gospodarczym i kulturalnym. Ożywioną działalność prowadziło założone w 1888 roku kółko rolnicze, które w 1928 r. zbudowało magazyn na nawozy sztuczne, zakupiło wagę i młynek do zboża, założyło mleczarnię, będącą filią Centrali Ołpińskiej.

W Domu Ludowym zbudowanym w 1925 r. mieściła się kancelaria gminna oraz biblioteka z czytelnią, której założycielem był w 1927 roku ówczesny proboszcz ks. Stefan Pawłowski. Dom ten, będący własnością Towarzystwa "Zgoda" i przeznaczony na zebranie niedzielne kulturalno-oświatowe, posiadał także dużą salę ze stałą sceną przeznaczoną na przedstawienia.

W Czermej istniało Stowarzyszenie Młodzieży "Jutrzenka", a także "Kasa Stefczyka" założona przez ks. J. Jamroza w roku 1909. Ponadto w 1928 utworzono Spółdzielnię Gospodarzy w Czermej, która sprawdzała nawozy sztuczne i założyła w Nagórze sklep: "Swój do Swego". Od 1930 roku wioska posiadała własne radio. Wielu mieszkańców wyróżniało się pracowitością dla wioski. Wśród nich liczne grono stanowili rzemieślnicy: kowale, cieśle, tkacze i garncarze. W tym czasie myślano również o cegielni spółdzielczej i drenarskiej oraz o nowej szkole siedmioklasowej. Te plany przerwała jednak II wojna światowa.

Niemcy wkroczyli do Czermej 8 września 1939 r. wieczorem. Ludności zostały

narzucone kontyngenty - obowiązkowe dostawy zboża, mleka, mięsa, za które władze okupacyjne wypłacały alkoholem. Rozpoczęto łapanki mężczyzn na przymusowe roboty do Rzeszy. Do getta w Bieczu wywieziono Żydów z 7 rodzin mieszkających w Cermnej.

Z dzwonnicy Niemcy zrabowali zabytkowy dzwon z 1610 roku. Już na początku wojny w Cermnej powstała grupa konspiracyjna. Wiele osób z Cermnej, walczących w partyzanckich oddziałach Armii Krajowej i Armii Ludowej ochroniło się w lasach Liwocza. Partyzanci AK brali udział w wielu akcjach przeciwko Niemcom. Do najstraszniejszych walk w okolicy należała bitwa na Gilowej Górze w dniu 18 sierpnia 1944 roku, gdzie zniszczono 9 samochodów wroga. W odwecie za tę walkę 8 września 1944 r. hitlerowcy otoczyli wioskę i zorganizowali w niej masową łapankę. Zabrzanych mężczyzn przewieziono do obozu przejściowego w Tarnowie, a stamtąd na roboty przymusowe do Rzeszy. Wielu z nich zginęło wskutek chorób, wycieńczenia i bombardowań. W ostatnie miesiące wojny mieszkańcy nieustannie byli nękanymi łapankami, ciągle musieli się ukrywać, złapanych bowiem wywożono do kopania okopów. W Wigilię Bożego Narodzenia 1944 r. do wioski przybyła ekspedycja karna i podpaliwszy zabudowania Janigów i Kaczków, wymordowała ich rodziny. Akcja hitlerowców była odwetem za współpracę z ruchem oporu. Zatrzymano też wielu mieszkańców, jednak pod koniec dnia ludność wypuszczono do domów. W latach 1939 - 45 mieszkańcom Cermnej rabowano konie, bydło, trzodę chlewną. Terror i strach potęgowała działalność konfidentów niemieckich oraz Policji Granatowej. Niemcy często urządzali obławy, zachowała się nawet informacja o grożącej pacyfikacji wsi. Jednak ofensywa wojsk radzieckich w połowie stycznia 1945 r. przeszkodziła w wykonaniu tych planów. 17 stycznia 1945 r. Cermna była wolna.

Ludność Cermnej wdzięczna za ocalenie w czasie wojny ufundowała sztandar z wizerunkiem Matki Bożej Pocieszenia oraz dzwon o wadze 300 kg z napisem: "Votum za ocalenie w czasie wojny 1939 -1945". Został on zawieszony w 1949 r. obok mniejszego ważącego 150 kg - nazwanego "Józef".

W trudnej powojennej rzeczywistości rozpoczęto prace nad rozwojem wioski. Dzięki zaangażowaniu ludności w czyny społeczne powstało w Cermnej wiele obiektów: wybudowano szkoły - w 1954 r. we wsi, a 1962 r. na Przydolu.

W latach sześćdziesiątych powstały zabudowania Kółka Rolniczego i przeprowadzono elektryfikację wsi. Najwcześniej światło zabłysło na Święta Bożego Narodzenia na przysiółkach: Wieś, Nagórze, Nadole i Srokowiec. Budowę Domu Nauczyciela rozpoczęto jesienią 1957 r. a oddany został do użytku w 1965 r. Od 1967 r. trwała budowa Ośrodka Zdrowia, którą ukończono jesienią 1970 r. Po wybudowaniu dróg

uruchomiono stałą komunikację autobusową na trasach Czerмна - Tarnów (17 października 1976 r.) i Czerмна - Jasło (22 maja 1977 r.) W latach siedemdziesiątych na przysiółkach: Nadole, Przydole i Wola wybudowano ' sklepy. W grudniu 1983 r. oddano do użytku Wiejski Dom Kultury, w którym mieszczą się obecnie: Urząd Pocztowy, klub, remiza OSP, centrala telefoniczna oraz biblioteka.

Od 1984 r. prowadzono prace związane z gazyfikacją wsi, których inicjatorem był ówczesny ks. proboszcz Władysław Krężel, zaś wykonanie tych robót nadzorował mgr inż. Tadeusz Zawiliński. Otwarcie gazociągu nastąpiło 21 października 1991 r.

Od czerwca 1993 r. działa centrala telefoniczna, dzięki której znaczna część wioski uzyskała łączność. Jesienią 1982 r. rozpoczęto budowę nowej plebanii, którą oddano do użytku w październiku 1987 r. (starą plebanię z 1861 zburzono w 1991).

W 1986 r. Kuria Diecezjalna w Tarnowie zatwierdziła projekt nowego kościoła w

Czerმnej i w październiku 1986 r. przystąpiono do wstępnych prac przy jego budowie, która trwa do roku 2000. W roku milenijnym wierni parafii Czerმna cieszą się nowym kościołem, w którego budowę angażowali się przez 15 lat. Konsekracji nowej świątyni dokonał w Roku Jubileuszowym Biskup Tarnowski Wiktor Skworc. Od roku 2007 r. - (dekretem biskupa tarnowskiego Wiktora Skworca, erygującym maryjne sanktuarium) miejscowość Czerმna odwiedzają pielgrzymujący do Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia. Skarbem sanktuarium jest szesnastowieczny, łaskami słynący obraz Matki Bożej Pocieszenia (na zdjęciu).

Zdjęcie: obraz MBP w sanktuarium w Czerმnej

W każdą środę w sanktuarium odbywa się Nowenna, podczas której odczytywane są wszelkie prośby składane przez wiernych. Wtedy też, w sposób szczególny, wierni wraz z duszpasterzami modlą się o koronację Łaskami Słynącego Obrazu Matki Bożej Pocieszenia.

Zdjęcie: Sanktuarium MBP w Czeremnej

W roku 1996 udało się także wyremontować częściowo starą świątynię (zabytkowy kościół św Marcina) i ogrodzić parafialny cmentarz. Prace przy zabytkowym kościele trwają do dzisiaj. Obecnie odrestaurowano boczne ołtarze, obrazy, boczną ambonę, konstrukcję dachu i sam dach (pokryto gontem). Wzmocniono również i zabezpieczono fundamenty kościoła. Wyremontowano także ogrodzenie wokół kościoła z kapliczkami oraz dzwonnice. Trwają również prace remontowe przy schodach prowadzących do świątyni jak również prace przy wykładaniu obejścia wokół kościoła z kamienia naturalnego.

Zabytkowy kościół św Marcina w Czeremnej

Po wojnie w Czeremnej istniało wiele warsztatów rzemieślniczych: kuźnie, tartaki, stolarnie, garncarnie, cegielnie. Od roku 1953 działa Ochotnicza Straż Pożarna, której członkowie nie tylko uczestniczą w niesieniu pomocy przy pożarach, ale chętnie angażują

się w prace społeczne na rzecz wioski i parafii. W 1963 r. założono w Cermnej Koło Gospodyń Wiejskich, które obecnie przyczynia się do rozwoju życia kulturalnego i podtrzymywania tradycji ludowych wsi.

III. INWENTARYZACJA ZASOBÓW – STAN RZECZYWISTY W MIEJSCOWOŚCI CZERMNA

Zasoby naturalne

Położenie geomorfologiczne

Według podziału geomorfologicznego Klimaszewskiego (1972) obszar sołectwa Cermna można usytuować w następujących jednostkach fizyczno-geograficznych:

Strefa: Alpejska,

Prowincja: Karpaty

Podprowincja: Karpaty Zachodnie

Makroregion: Karpaty Zewnętrzne

Mezoregion: Pogórze

Region: Pogórze Wielickie

W obrębie tego regionu zostały wyróżnione jednostki podrzędne (podregiony), które na obszarze sołectwa Cermna stanowią: Grzbiet Brzanka-Liwocz.

Główne elementy rzeźby mają przebieg równoleżnikowy zakłócony rozcięciami większych dolin o przebiegu do nich prostopadłym.

Ukształtowanie powierzchni

Rzeźba terenu na obszarze sołectwa Cermna jest zróżnicowana. Południowa część obszaru posiada charakter dolin niewielkich cieków wodnych (zlewnia Ropy) o wysokości 200 – 250 m n.p.m. Tereny północnej części obszaru mają charakter podgórski, gdzie wysokość nad poziom morza dochodzi do 500 metrów. Wzniesienia odznaczają się przeważnie łagodnymi grzbietami i spadzistymi stokami pociętymi licznymi debrami i parowami o stromych, urwistych brzegach. Sąsiednie, najwyższe położone obszary leżą w

paśmie Brzanki (450-534 m n.p.m.). Najwyższym wzniesieniem całego obszaru jest Brzanka (Dobratyń) – 534 m n.p.m.

Główne elementy rzeźby na terenie całego obszaru mają przebieg równoleżnikowy, zakłócony rozcięciami większych dolin o przebiegu do nich prostopadłym, w wyniku czego tworzą się przełomy.

Klimat

Klimat omawianego obszaru należy według rejonizacji E. Romera do typu klimatów podgórskich i górskich. Jest on umiarkowanie ciepły z przewagą wpływów oceanicznych. Charakteryzuje się umiarkowanymi czynnikami klimatycznymi, zróżnicowanymi w zależności od wystawy terenu i wzniesienia nad poziomem morza. Dominują tu wiatry zachodnie i południowo-zachodnie, rzadziej północno- zachodnie.

Istotnymi cechami klimatu dla wegetacji roślinnej są:

- a) średnia roczna wielkość opadów - 677 mm.
- b) średnia roczna temperatura waha się od 6,0 do 9,2°C
- c) długość okresu wegetacyjnego 210-220 dni.
- d) występowanie pierwszych przymrozków - początek października
- e) występowanie ostatnich przymrozków - druga połowa maja
- f) dni z temperaturą powyżej 0°C 170-210
- g) okres zalegania pokrywy śnieżnej 40-75 dni
- h) ilość dni deszczowych – 165
- i) ilość dni z opadem śniegu – 41

Do szczególnie szkodliwych czynników klimatycznych należą spóźnione przymrozki wiosenne, jak również obfite opady śniegu.

Gleby

Wykształcanie się gleb omawianego obszaru związane jest ściśle z tym, na jakich utworach się tworzyły. W ramach tych terenów występują następujące utwory geologiczne (połączone w grupy, w zależności od okresu, w którym się tworzyły):

- a) dolna kreda – łupki ilaste, gruboławicowe piaskowce i zlepieńce;
- b) górna kreda – pstre łupki radiolariowe, czerwone i pstre łupki ilaste, warstwy gadulskie (drobnoziarniste zielone piaskowce i gruboławicowe piaskowce) oraz warstwy istebniańskie (piaskowce gruboławicowe, gruboziarniste arkozowe o

- spoiwie ilastym);
- c) paleocen – górne warstwy istebniańskie (piaskowce gruboławicowe, gruboziarniste oraz zlepieńce, piaskowce i zlepieńce ciężkowickie - piaskowce gruboławicowe, gruboziarniste o spoiwie ilastym, z kwarcem, jako głównym składnikiem);
 - d) eocen środkowy i górny – warstwy hieroglifowe, czyli łupki i piaskowce oraz łupki pstre, zielone, czerwone i lokalnie margle;
 - e) oligocen – warstwy menilitowe (rogówce, margle krzemionkowe, czarne i brązowe łupki ilaste, piaskowce gruboławicowe);
 - f) miocen – ility, ility piaszczyste lub margliste oraz piaski i piaskowce;
 - g) czwartorzęd – stanowi najczęściej skałę macierzystą gleb; wyróżnia się tutaj: gliny, piaski i żwiry terasowe, gliny deluwialne, gliny lessowate, wydmy i piaski przewiane, torfy, gruz, piaski i żwiry fluwioglacjalne, utwory terasowe (terasa denna, średnia i wysoka w dolinach rzek), deluwialne gliny zboczowe, gliny lessowate.

Klasy bonitacyjne gminy Szerzyny:

- a) III klasa – 233,1 ha (4,7%)
- b) IV klasa – 3883,4 ha (77,9%)
- c) V klasa – 678,7 ha (13,6%)
- d) VI klasa - 191,4 ha (3,8%)

źródło – Urząd Gminy Szerzyny

Bogactwa naturalne

Obszar znajduje się w obrębie Karpat Zewnętrznych zbudowanych ze skał kredowych i trzeciorzędowych. Osady fliszowe składają się prawie wyłącznie z występujących na przemian ławic piaskowców i łupków. Układają się one w serie będące nasuniętymi na siebie płaszczowinami i fałdami o ogólnym przebiegu z północnego-zachodu na południowy-wschód. Występują tutaj płaszczowina mazurska i śląska. Na terenie tym najczęściej występują utwory górnej kredy serii śląskiej. Najpospolitsze są piaskowce drobno- i gruboziarniste zróżnicowane co do zabarwienia i odporności. Występują wśród nich ławice miękkich, szarych łupków ilastych i pylastych. Zbocza i stoki zbudowane z piaskowców są strome, zbocza zbudowane z łupków bardziej łagodne wykazują jednak predyspozycje do powstawania osuwisk. Podłoże skalne przykrywają gliny, ility zwietrzelinowe i rumosze. Ich miąższość waha się w przedziale od 1 do kilku

metrów. Górną warstwę w dolnych partiach stoków wzniesień stanowią gliniaste pokrywy soliflukcyjno-deluwialne. Utwory lessowate wytworzone w czwartorzędzie występują punktowo. Są to płyty o miąższości kilku metrów. Dna dolin głównych rzek i potoków zbudowane są z otoczków i żwirów o miąższości od 2-4 metrów. Pokrywają je mady gliniaste niewielkiej miąższości. Osady den mniejszych dolin, to zróżnicowany materiał pochodzenia zmywowego i akumulacyjnego – gliny, żwiry, rumosz skalny.

Obszar Pogórza jest ubogi w surowce naturalne. Przeważają złoża skał i kruszywa. Do najważniejszych bogactw naturalnych zaliczyć należy:

- a) złoża kruszywa naturalnego (żwir z piaskiem miejscami zgliniony);
- b) złoża grubo- i cienkoławicowego piaskowca (gadulskiego, istebnianńskiego);
- c) złoża glin czwartorzędowych;
- d) zasoby drewna.

Lesistość

W drzewostanach ekosystemów leśnych dominuje buk i jodła. Znaczny udział ma również sosna zwyczajna i dąb szypułkowy. Występuje też świerk, modrzew europejski, dąb bezszypułkowy, jawor, czereśnia, olsza czarna i szara.

Dominującym zbiorowiskiem w piętrze pogórza jest zespół żyznej buczyny karpackiej w formie podgórskiej. Występuje ona głównie w obrębie lasów pasma Brzanki. Niżej na zboczach oraz u podnóży wzgórz występują lasy jodłowe. Innym zbiorowiskiem leśnym niższych partii pogórza jest zespół grądu *Tilio-Carpinetum*, tworzony przez grab zwyczajny, dąb szypułkowy oraz jodłę, buk, klon polny i lipę drobnolistną. Często sadzone są w charakterze przedplonów drzewostany sosnowe. Dość często spotykane na tym terenie są zagajniki i laski brzozowe.

W dolinach górnych odcinków potoków i mniejszych rzek wykształcają się zbiorowiska łąkowe podgórskiego łągu jesionowego. Spotykane są również zbiorowiska o cechach pośrednich między podgórskim łągiem jesionowym, a niżowym łągiem *Circaeo-Alnetum*. Zbiorowiska łąkowe są często znacznie zniekształcone przez człowieka. Mniejsze powierzchnie w pobliżu zabudowań i w miejscach wypasów zajmuje pastwiskowy zespół życicowo-grzebienicowy. Wśród zbiorowisk roślinności synantropijnej najpospolitszy jest zespół wyki czteronasiennej.

Zasoby wodne

Na omawianym terenie występują dwa poziomy wodonośne: czwartorzędowy i fliszowy. W obrębie poziomu fliszowego zbiornik wodny tworzą piaskowce gruboławicowe. Występują tu wody typu szczelinowego o zróżnicowanej wydajności i głębokości występowania. Poziom fliszowy spełnia kryteria Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. W obrębie obszaru znajduje się południowo-zachodni fragment zbiornika Pasma Brzanki (GZWP „B”), będący głównym rezerwuarem wód podziemnych dla całego obszaru oraz terenów okolicznych.

Wody poziomu czwartorzędowego występują przeważnie w dolinach rzek. Warstwą wodonośną są tu przeważnie żwiry i piaski zalegające w trudno przepuszczalnych ilach mioceńskich. Zbiornik czwartorzędowy tworzą także pokrywy zwietrzelinowe na zboczach stoków. Woda występuje tu w utworach piaszczysto-gliniastych z domieszką rumoszu w miejscu kontaktu utworów zwietrzelinowych z podłożem skalnym. Wydajność tego typu wód jest niewielka, wykazują one duże wahania zwierciadła wody i temperatur.

Obszary chronione

Park Krajobrazowy Pasma Brzanki powołany został rozporządzeniem Wojewody Tarnowskiego w listopadzie 1995 r. Położony jest we wschodniej części województwa małopolskiego i zachodniej części województwa podkarpackiego. Całkowita powierzchnia Parku wynosi **18867 ha**. Park obejmuje wschodnią część Pogórza Ciężkowickiego między dolinami Białej i Wisłoki. W części województwa małopolskiego leży on na terenie pięciu gmin: Gromnik, Ryglice, Rzepiennik Strzyżewski, Szerzyny i Tuchów, natomiast w części województwa podkarpackiego leży na obszarze trzech gmin: Brzyska, Skołyżyn, Jodłowa. Na terenie Parku zaprojektowano utworzenie 4 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 310,5 ha. Dwa z nich „Ostry Kamień” i „Góra Liwecka” znajdują się na terenie województwa małopolskiego, a dwa „Nagórze” i „Liwocz” na terenie województwa podkarpackiego. Park położony jest na terenie zewnętrznych Karpat fliszowych, w obrębie płaszczowiny śląskiej. Rzeźba terenu jest bardzo urozmaicona. Charakterystyczne są tutaj znaczne spadki terenu oraz głęboko wcięte doliny potoków. W obrębie najwyższych partii Parku przeważają utwory kredowe (zlepierce, piaskowce, łupki, margle). Na szczególną uwagę zasługuje fałd Brzanka - Liwocz wybitnie zindywidualizowany, odgraniczający się ostro od otoczenia. Fałd ten odgrywa wybitną rolę w budowie geologicznej tej części

Karpat, rzucając wiele światła na mechanizm fałdowania się fliszu karpackiego i zawiera rzadkie we fliszu skamieniałości w kilku formacjach. Do cennych elementów przyrody nieożywionej zaliczyć należy dwa pomniki przyrody nieożywionej. Pierwszy nich to „Ostry Kamień” położony w Żurowej. Ma on postać grzędy skalnej zbudowanej z piaskowca istebniańskiego. Drugi, położony w Burzynie, ma kształt ambony i zbudowany jest z piaskowców należących do warstw godulskich.

Park Krajobrazowy Pasma Brzanki wyróżnia się znacznym zróżnicowaniem zbiorowisk roślinnych i bogactwem flory. Aktualnie przeważają tu nieleśne zbiorowiska roślinne. Lasy porastają około 34% powierzchni Parku. Łąki i pastwiska zajmują około 10%, zaś zbiorowiska segetalne związane z gruntami ornymi około 48%. Dominującym zbiorowiskiem leśnym jest zespół *żyznej buczyny karpackiej* tworzący dość rozległe kompleksy w wyższych partiach pasma Brzanki i Liwocza. W drzewostanie dominuje *buk*, często ze znacznym udziałem *jodły* lub jej dominacją. Ponadto występują tu również *jawor*, a w formie podgórskiej *brzoza brodawkowata* i *czarna*, *grab zwyczajny*, *dąb szypułkowy* i *sosna*. W warstwie krzewów dominują podrostry bukowe i jodłowe, *leszczyna*, *dziki bez czarny* i *korolowy*. Runo omawianego zespołu jest bardzo bogate, a najliczniej i najczęściej występują w nim: *żywiec gruczołowaty*, *zawilec gajowy*, *żywiec cebulkowy*, *jeżyna gruczołowata*, *narecznica samcza*, *kokoryczka wielokwiatowa*, *miodunka ćma* i *marzanka wonna*. Innymi ciekawymi zespołami leśnymi, występującymi na terenie Parku są *kwaśna buczyna górską*, *bór mieszany*, *podgórski łęg jesionowy* i *grąd subkontynentalny*. Na wysoką ocenę florystyczną omawianego Parku wpływa stosunkowo liczny udział gatunków górskich we florze naczyniowej (61 roślin naczyniowych). Do najbardziej interesujących należą: *turzyca zwisła*, *paprotnik kolczysty*, *narecznica górską* i *śnieżyczka przebiśnieg*. Bardzo interesującymi elementami flory są też gatunki kserotermiczne, np: *gorczyca krzyżowa* oraz chwasty: *ostróżeczka polna*, *groszek bulwiasty*. O wysokiej wartości Parku świadczy fakt występowania na jego obszarze wielu gatunków chronionych. Stwierdzono tutaj 23 gatunki roślin objętych ochroną całkowitą oraz 8 gatunków chronionych częściowo. Do najcenniejszych należy *kłokoczka południowa*. Z innych chronionych roślin wymienić można storczyki: *plamisty* i *szerokolistny*, *wroniec widlasty*, *wawrzynek wilczełyko*. Do ciekawych i objętych ochroną prawną grzybów występujących na terenie Parku zaliczyć należy *soplówkę jodłową*, *szmaciaka gałęzistego* i *szyszkowca łuskowatego*. Fauna Pasma Brzanki obfituje przede wszystkim w zwierzynę łowną, jak *sarny*, *jelenie*, *dziki*, *lisy* oraz gatunki objęte ochroną prawną, m.in.: *jeża*, *gronostaja*, *łasicę*, *wydrę*. Spotkać możemy także około 140 gatunków ptaków, w tym.: *bociana*

czarnego, krogulca, myszołowa i jastrzębia. Z płazów występujących na omawianym terenie spotkać można salamandrę plamistą, kumaki, ropuchy: szarą i zieloną, rzekotkę drzewną i inne żaby oraz traszki. Gady reprezentowane są przez zaskrońca, żmiję zygzakowatą, jaszczurki: zwinkę i żyworodną oraz padalca.

Zasoby gospodarcze

Rzemiosło

Jednym z najważniejszych źródeł dochodów mieszkańców okolicznych terenów było i w dalszym ciągu pozostaje rolnictwo. Jednak analizowany obszar należy do miejsc, gdzie wytwórczość rzemieślnicza rozwinęła się na skalę przekraczającą potrzeby własnej społeczności, przez co ukształtowały się tradycyjne formy zbytu tych wyrobów. Sprzedawano je głównie na targach i jarmarkach, lecz znane też były formy handlu obwoźnego lub skupowania wyrobów przez pośredników. Przeprowadzone badania etnograficzne wykazały ożywiony handel miejscowymi wyrobami rzemieślniczymi na odbywających się co tydzień lub co dwa tygodnie targach w Tuchowie, Rzepienniku Strzyżowskim i Szerzynch. Wyroby rzemieślnicze wytworzone na tym terenie sprzedawane były także na targach w bardziej odległych miastach: w Sączu, Bieczu, Jaśle, Krośnie, Tarnowie, a nawet w Rzeszowie i Krakowie.

Głównym surowcem miejscowego rzemiosła było drewno. Było ono wykorzystywane na wszelkie możliwe sposoby – od materiału budowlanego, aż po drobną galanterię. Do produkcji używano także wikliny, kory drzewnej, twardego sitowia, leszczyny, korzeni świerkowych, sosnowych, czy jałowca. Z surowców tych wyplatano przeróżne kosze, których trwałość (zwłaszcza z korzeni) była zaskakująco duża. Użytkowano je niekiedy przez kilkadziesiąt lat, nie powodując ich zniszczenia.

Na bazie drewna istniało także bednarstwo, kołodziejstwo i stolarstwo. Beczki, skopce, miski, maselnice, konewki, dzieże na mąkę, łyżki i inne naczynia były powszechnym przedmiotem handlu na miejscowych targach. Przedmioty te były często w charakterystyczny dla tego regionu sposób ozdabiane ornamentami wypalanymi przy pomocy żelaznych stempli.

Produkowano także proste sprzęty domowe: skrzynie, stoły, ławy, półki, oraz służące do prac gospodarskich: grabie, styliska do kos, wideł, łopat, młotków i siekier. Część z tych wyrobów, w odpowiednio zmodyfikowanej formie, produkuje się do dziś. Istnieje wiele prywatnych producentów tego rodzaju wyrobów, rozsianych po wsiach

Pogórza. Osobną, ważną gałęzią rzemiosła uprawianego na omawianym terenie, było kowalstwo. Do końca XIX w. nie reprezentowało ono zbyt wysokiego poziomu technicznego i artystycznego, ograniczając się głównie do produkcji podków i prostych narzędzi żelaznych. Na przełomie XIX i XX w. zaczęli się jednak wybijać specjaliści w tej branży, zyskując szeroką sławę jakością i urodą swych wyrobów. Wśród nich najślawniejsi byli kowale z Turzy i Olszyn, wyrabiający doskonałe sierpy, cieszące się dużym powodzeniem wśród nabywców. Poza nimi produkowali także siekiery i lemiesz do pługów, a także liczne, pięknie zdobione elementy żelazne związane z budownictwem wiejskim (kraty, zawiasy, zamki). Inną, niebagatelną formą sztuki kowalskiej były przepięknie zdobione krzyże wieńczące szczyty kapliczek przydrożnych, a także niektórych kościołów i kaplic.

Z istotnych dziedzin ludowego rzemiosła Pogórza należy też wymienić garncarstwo. Wyrabiano naczynia czerwone biskwitowe lub glazurowane, czasem zdobione malaturami, wykonanymi pobiałką. Podobne naczynia wyrabiały nieliczne warsztaty garncarskie pracujące jeszcze w drugiej połowie XX w. Produkowano garnki, donice, dzbanki, miski, durszlaki, podkurzacze dla pszczelarzy, drobne przedmioty ozdobne, kropielniczki na wodę święconą, skarbonki, zabawki dla dzieci (koniki, gwizdki, naczynka). Szczególną zasługę dla kultywowania starego rzemiosła garncarskiego ma na tych terenach rodzina Zaprzaków z Rzepienniku Biskupim, dziedzicząca tradycje tego fachu od kilku pokoleń.

Przedsiębiorczość

Gospodarka lokalna całej gminy Szerzyny, w tym również sołectwa Czerмна, opiera się na małych rodzinnych podmiotach gospodarczych ze sfery produkcyjnej, usługowej i handlowej. Wg ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Urząd Gminy Szerzyny, w 2007 r. zarejestrowane były 244 podmioty gospodarcze.

Dominowały wśród nich działalności produkcyjne (głównie wyroby z drewna), handel i gastronomia oraz usługi budowlane.

Tabela 1. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Szerzyny

Branża	Liczba podmiotów
Wyroby z drewna	110
Handel i gastronomia	47
Usługi transportowe	14
Usługi budowlane	37
Usługi fryzjerskie	5

Usługi projektowe	2
Usług ślusarskie	4
Pośrednictwo ubezpieczeniowe	2
Blacharstwo i mechanika	6
Inne	17
Łącznie	244

Źródło: Urząd Gminy Szerzyny

Na przestrzeni kilku ostatnich lat (2002-2006) widoczna jest niewielka przewaga likwidowania podmiotów gospodarczych w stosunku do rejestrowania nowych.

Tabela 2. Liczba zakładanych i likwidowanych podmiotów gospodarczych w gminie Szerzyny – 2002-2006

Lata	Liczba założonych firm	Liczba zlikwidowanych firm
2002	26	24
2003	65	24
2004	35	77
2005	58	56
2006	43	57
Łącznie	227	238

Źródło: Urząd Gminy Szerzyny

Rolnictwo i leśnictwo

Klasy gruntów i ich powierzchnia

Powierzchnia gruntów rolnych w gminie Szerzyny wynosi 5897 ha, co stanowi 72% powierzchni gminy. Lasy stanowią 24% powierzchni gminy, nieużytki 0,4%.

Jakość gleb na terenie gminy jest stosunkowo niska. Przeważają gleby klas IV i V, co stanowi podstawę do traktowania zasobu gleb jako potencjału do przekształceń proekologicznych i urbanizacyjnych. W odniesieniu do gruntów ornych przeważają gleby klasy IVA, które stanowią 64,7%. Wśród klas bonitacyjnych użytków zielonych przeważają klasy IV, które stanowią 44,4% użytków zielonych oraz gleby klasy V, 34%.

Tabela 3. Struktura użytkowania gruntów

Miejscowość / Struktura gruntów	Żurowa	Czermna	Szerzyny	Swoszowa
Grunty orne	55,50 %	68,00 %	77,00 %	66,50 %
Lasy	44,00 %	23,40 %	20,50 %	28,00 %
Nieużytki	0,20 %	0,13 %	0,41 %	0,35 %
Pozostałe	0,30 %	8,47 %	2,09 %	5,15 %

Źródło: Urząd Gminy Szerzyny

Tabela 4. Liczba i wielkość gospodarstw rolnych

Miejscowość / Wielkość gospodarstwa [ha]	Żurowa	Czermna	Szerzyny	Swoszowa
1-2	111	185	267	52
2-5	108	250	269	89
5-7	1	43	27	19
7-10	0	13	10	1
10-15	0	2	1	0
Pow. 15	0	0	0	0
Poniżej 1 ha	32	82	92	32
Razem	252	575	666	193

Źródło: Urząd Gminy Szerzyny

Rodzaj produkcji roślinnej i zwierzęcej (tendencje, kierunki rozwoju)

Rolniczy charakter gminy, rozdrobnienie gospodarstw oraz ich ukierunkowanie głównie na zaspokojenie potrzeb rodzin rolniczych decydują o stosunkowo wysokiej obsadzie zwierząt gospodarskich. Mały udział sadów wiąże się z układem warunków przyrodniczych i brakiem tradycji w rozwoju produkcji sadowniczej w sołectwach gminy.

Wśród gospodarstw indywidualnych w gminie Szerzyny przeważają gospodarstwa produkujące głównie na własne potrzeby – stanowią one 58,8% ogółu gospodarstw indywidualnych oraz produkujące wyłącznie na własne potrzeby (17,6% ogółu gospodarstw). Gospodarstwa produkujące głównie na rynek stanowią jedynie 12,8% całkowitej liczby gospodarstw. Natomiast wśród gospodarstw indywidualnych powyżej 1 ha, te produkujące głównie na rynek stanowią ok. 14,1%. Świadczy to o tym, że na sprzedaż nakierowane są w dużej mierze gospodarstwa o większym areale. Dużą szansą rozwoju rolnictwa jest powstanie i rozwój gospodarstw ekologicznych. Jednak prowadzenie tego typu działalności wymaga konsekwencji działania oraz wiedzy w zakresie metod upraw, wzbogacania gleb itp. Potrzebny jest system wspierania i zachęt do tworzenia gospodarstw ekologicznych oraz produkcji zdrowej żywności.

Zasoby społeczne

Uwarunkowania kulturalne

Wiele dóbr kultury materialnej obszaru Pogórza wiąże się z wyposażeniem wnętrza mieszkalnego. O jednorodności obszaru świadczą eksponaty zachowane w muzeach i

izbach pamięci zgromadzonych na tym terenie. Wśród nich szczególną uwagę warto zwrócić na:

- a) „luskopy” – nosidła do wiader,
- b) „ciosek” służący do wygarniania żaru z pieca chlebowego,
- c) „szlufanki” – rozkładane sofy,
- d) „szafarnię” – dużą drewnianą skrzynię do przechowywania zboża, podzieloną na kilka części, z których każda przeznaczona była na inny gatunek zboża i posiadała osobne wieko,
- e) „sąsiki” również służące do przechowywania zboża,
- f) „faski”, „ćwiercie” – beczki przeznaczone na kapustę,
- g) „żydki” – blaszane kaganki na naftę,
- h) „ślubanek” – ława do spania z wysuwaną skrzynią ze słomą. W ciągu dnia po przykryciu skrzynia służyła do siedzenia, a w nocy po jej wysunięciu do spania,
- i) „opołki” – koszyczki uplecione ze słomy.

Inne charakterystyczne dla tego obszaru urządzenia to masielnica, cedzaki, serownica, dziad do drzewa, przetaki, czy kołyski.

Strój Pogórzan ma charakter przejściowy, łącząc elementy ubiorów góralskich (wełniane białe spodnie, kierzce) z ubiorem typowo nizinny (biała męska płótnianka, czapka „magierka”). Jako element wspólny wykształciła się biała sukmana tzw. „cuwa”.

Mężczyźni nosili długie, wypuszczone na wierzch koszule spięte rzemiennym paskiem, białe spodnie i sukienne kamizele zapinane na dwa rzędy blaszanych guzików. Ulubionym ubiorem był błękitny spencer - bluzka nieco dłuższa od kamizelki z czerwonymi wyłogami na kołnierzu. Letnie nakrycie głowy stanowił słomiany kapelusz o szerokim rondzie, opasany czerwoną wstążką. W zimie noszono długie kożuchy, czapki baranie (wścieklice) i buty z cholewami. Oryginalnym nakryciem głowy była biała włóczkowa czapka, zwana magierką. Od święta zakładano czarny filcowy kapelusz, zwany tylickim.

W stroju kobiet również przeważało białe samodziałowe płótno lniane powszechnie wytwarzane na Pogórzcu. Białe koszule, silnie przymarszczone przy szyi uzupełniały spódnice z siedmiu pól lnianego płótna, ozdobione dołem ząbkami i bogatym białym haftem (tzw. fartuchy). Kompletowały je zawsze białe zapaski, również bogato haftowane lub zdobione koronką. Na przełomie XIX i XX wieku upowszechniły się spódnice z materiałów fabrycznych zwane farbówkami, z płótna drukowanego w kwiatowe lub geometryczne wzory. Z czasem farbówki zostały wyparte przez tybetówki - spódnice wełniane, przeważnie w kolorach białym, niebieskim lub zielonym z kolorowymi kwiatami.

Strój uzupełniały silnie wycięte gorsety. Na głowie kobiety nosiły lniane chusty, tzw. łoktusy, mężatki upinały białe chusty czepcowe. Okryciem zimowym był wcięty w pasie, mocno fałdowany płaszcz z sukna niebieskiego lub granatowego (zwany przyjaciółka lub melizonką). Ubranie zimowe uzupełniały grube wełniane chusty i węgierskie, wysoko sznurowane buty z cholewami.

Ludność

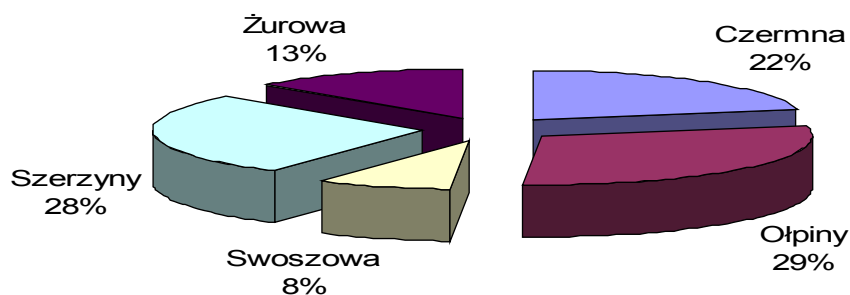
Liczba ludności całej gminy Szerzyny wyniosła w 2007 r. 8302 mieszkańców. Analizując liczbę mieszkańców gminy w ciągu ostatnich kilku lat należy zauważyć tendencje spadkowe. W 2005 r. gminę zamieszkiwało 8397 mieszkańców. Jednak tendencje spadkowe dotyczą w ostatnich latach zdecydowanej większości gmin wiejskich w Polsce i regionie małopolskim, a szczególnie dotyczy to gmin oddalonych od większych ośrodków administracyjno-gospodarczych, będących rynkiem pracy dla okolicznych terenów. Przyczyn tego stanu rzeczy jest wiele, ale w ostatnim okresie wybijają się na pierwszy plan kwestie związane z emigracją osób młodych lub posiadających określony fach do aglomeracji miejskich, a przede wszystkim zagranicę. Otwarty rynek pracy w krajach Unii Europejskiej, otwartość granic, zwiększenie udziałów tanich linii lotniczych w rynku przewozów lotniczych umożliwił tym osobom stosunkowo łatwe znalezienie dobrze płatnej pracy zagranicą. Należy, zatem tworzyć warunki dla rozwoju przedsiębiorczości oraz zwiększania standardów życia na terenie sołectwa Czerмна, aby w ten sposób niwelować niekorzystne zmiany demograficzne. M.in. temu służą zadania zaplanowane w Planie Odnowy Miejscowości Czerмна na lata 2008-2015.

Tabela 5. Liczba ludności w poszczególnych sołectwach gminy Szerzyny w latach 2005-2007

Miejscowość	2005	2006	2007
Czerмна	1814	1817	1807
Ołpiny	2524	2453	2447
Swoszowa	653	650	651
Szerzyny	2320	2306	2321
Żurowa	1086	1077	1076
Gmina Szerzyny łącznie	8397	8303	8302

Źródło: Urząd Gminy Szerzyny

Liczba ludności poszczególnych sołectw gminy Szerzyny w 2007 r.

Największa liczba mieszkańców gminy Szerzyny zamieszkuje sołectwo Ołpiny – 2447 osób, co w 2007 r. stanowiło 29,5% wszystkich jej mieszkańców. Sołectwo Czerмна zajmuje trzecie miejsce w gminie pod względem liczby mieszkańców (większą liczbą ludności charakteryzuje się jeszcze sołectwo Szerzyny). W 2007 r. zamieszkiwało je 1807 osób, czyli ok. 22% ludności gminy.

Tabela 6. Procentowy udział liczby ludności poszczególnych sołectw gminy Szerzyny w latach 2005-2007

Miejscowość	2005	2006	2007
Czerмна	21,6%	21,9%	21,8%
Ołpiny	30,1%	29,5%	29,5%
Swoszowa	7,8%	7,8%	7,8%
Szerzyny	27,6%	27,8%	28,0%
Żurowa	12,9%	13,0%	13,0%
Gmina Szerzyny łącznie	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: Urząd Gminy Szerzyny

Śledząc zmiany liczby ludności w poszczególnych sołectwach gminy Szerzyny, można zauważyć, iż w ciągu ostatnich trzech lat występują wahania liczby ludności. Sołectwo Czerмна również charakteryzuje się takimi spadkami, co ilustruje poniższa tabela.

Tabela 7. Zmiany liczby ludności w poszczególnych sołectwach gminy Szerzyny rok do roku

Miejscowość	2005	2006	2007
Czermna	100,00%	0,17%	-0,55%
Ołpiny	100,00%	-2,81%	-0,24%
Swoszowa	100,00%	-0,46%	0,15%
Szerzyny	100,00%	-0,60%	0,65%
Żurowa	100,00%	-0,83%	-0,09%
Gmina Szerzyny łącznie	100,00%	-1,12%	-0,01%

Źródło: Urząd Gminy Szerzyny

Edukacja

Na terenie gminy Szerzyny funkcjonują 2 publiczne przedszkola, w tym jedno na terenie sołectwa Szerzyny. Obecnie uczęszcza do niego 21 dzieci. Ponadto publiczne przedszkole znajduje się w miejscowości Ołpiny, gdzie uczęszcza 60 dzieci. W pozostałych sołectwach gminy brak placówek przedszkolnych. Na terenie miejscowości Czermna nie ma placówki przedszkolnej. Oddziały przedszkolne prowadzone są również w szkołach w miejscowościach **Czermna**, Żurowa, Swoszowa.

Tabela 8. Liczba przedszkoli w 2007 r.

Lp.	Placówka	Liczba dzieci	Liczba nauczycieli
1.	Publiczne Przedszkole w Szerzynch	21	3
2.	Publiczne Przedszkole w Ołpinach	60	5

Źródło: Urząd Gminy Szerzyny

Na szczeblu edukacji podstawowej funkcjonuje na terenie gminy 6 szkół podstawowych – w każdym sołectwie jest co najmniej jedna szkoła podstawowa (w Czermnej dwie placówki). Szkoła podstawowa w Szerzynch jest obecnie największą placówką oświatową tego szczebla w gminie – pod względem liczby uczniów (191 osób). Ponadto dużą ilość uczniów posiadają placówki oświatowe w Ołpinach (181 osób) i Czermnej (Szkoła Podstawowa nr 1 - 141 osób). W szkole podstawowej w Żurowej naukę pobiera obecnie 105 uczniów, a w szkole w Swoszowej 57 osób. Najmniejszą placówką oświatową szczebla podstawowego pod względem liczby uczniów jest Szkoła Podstawowa nr 2 w Czermnej (32 uczniów).

Tabela 9. Liczba szkół podstawowych w 2007 r.

Lp.	Placówka	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
1.	Szkoła Podstawowa nr 1 w Cermnej	141	25
2.	Szkoła Podstawowa nr 2 w Cermnej	32	9
3.	Szkoła Podstawowa w Ołpinach	181	36
4.	Szkoła Podstawowa w Swoszowej	57	11
5.	Szkoła Podstawowa w Szerzynie	191	23
6.	Szkoła Podstawowa w Żurowej	105	12

Źródło: Urząd Gminy Szerzyny

Na terenie gminy funkcjonują również 3 gimnazja: w Cermnej, Ołpinach i Szerzynie. Największe z nich pod względem liczby uczniów jest gimnazjum w Ołpinach – 182 uczniów, a najmniejsze w Cermnej – 69 uczniów. W gimnazjum w sołectwie Szerzyny naukę pobiera 144 uczniów.

Tabela 10. Szkoły gimnazjalne w 2007 r.

Lp.	Placówka	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
1.	Cermna	69	17
2.	Ołpiny	182	22
3.	Szerzyny	144	16

Źródło: Urząd Gminy Szerzyny

Kultura i sport

Na terenie gminy Szerzyny funkcjonuje kalendarz imprez kulturalnych i sportowych, które w znacznej mierze powiązane są z lokalnymi tradycjami i obrzędami.

Tabela 11. Kalendarz imprez kulturalnych i sportowych odbywających w 2007 r.

Lp.	Nazwa imprezy	Termin imprezy
1.	Program kolędniczy „Herody”, „Jasełka”-teren Gminy	styczeń, luty
2.	Konkurs wielkanocny- teren Gminy	marzec
3.	Udział w Powiatowym Konkursie Wielkanocnym	26-31 marzec
4.	Wieczornica „W hołdzie Janowi Pawłowi II”-Swoszowa	02 kwiecień
5.	Powiatowy Przegląd Orkiestr Strażackich - Szerzyny	27 maj
6.	Gminny Dzień Dziecka - Ołpiny	03 czerwiec
7.	„Pogórzański Jarmark Ludowy” - Szerzyny	15 lipiec
8.	„30-lecie „orkiestry dętej - Żurowa	29 lipiec
9.	Gminne dożynki - Pogórzańskie Święto Produktów Regionalnych	02 wrzesień
10.	Jubileusze małżeńskie	24 listopad

Źródło: Urząd Gminy Szerzyny

Funkcjonujące na terenie gminy domy kultury (w każdym sołectwie) oferują mieszkańcom

zajęcia i kursy. Jednak ich oferta jest ograniczona ze względu na możliwości finansowe.

Tabela 12. *Lista sekcji i zajęć prowadzonych przez domy kultury w 2007 r.*

Lp.	Dom Kultury	Sekcje i zajęcia
1.	Szerzyny	zajęcia plastyczne, bukieciarstwo
2.	Czermna	zajęcia plastyczne, bukieciarstwo
3.	Ołpiny	zajęcia plastyczne
4.	Żurowa	zajęcia plastyczne, bukieciarstwo
5.	Swoszowa	zajęcia plastyczne, bukieciarstwo

Źródło: Urząd Gminy Szerzyny

Ponadto na terenie gminy funkcjonują trzy kluby sportowe – w Czermnej, Ołpinach i Szerzynie.

Tabela 13. *Stowarzyszenia sportowe.*

Lp.	Jednostka terytorialna	Stowarzyszenie
1.	Czermna	Stowarzyszenie Kulturalno - Sportowe „LIWOCZ
2.	Ołpiny	Ludowy Klub Sportowy „OLSZYŃKA” w Ołpinach
3.	Szerzyny	Stowarzyszenie Sportowo - Kulturalne „LZS SZERZYNY”

Źródło: Urząd Gminy Szerzyny

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy funkcjonują 4 ośrodki zdrowia, zapewniające mieszkańcom podstawową opiekę zdrowotną.

Tabela 14. *Placówki opieki zdrowotnej w 2007 r.*

Lp.	Nazwa placówki	Adres placówki	Liczba lekarzy	Liczba pielęgniarek
1.	Ośrodek Zdrowia w Szerzynie	38-246 Szerzyny 26	3	4
2.	Ośrodek Zdrowia w Ołpinach	38-247 Ołpiny 357	1	2
3.	Ośrodek Zdrowia w Czermnej	38-245 Czermna 500	1	2
4.	Ośrodek Zdrowia w Żurowej	38-247 Żurowa	-	1

Źródło: Urząd Gminy Szerzyny

Bezpieczeństwo publiczne (Komenda Powiatowa Policji)

Teren gminy Szerzyny jest obszarem bezpiecznym i spokojnym. Świadczą o tym dane dotyczące przestępczości generowane przez Komendę Powiatową Policji.

Tabela 15. Przepięstwa i wykroczenia w 2006 r.

Kategoria przępstw i wykroczeń		Liczba przępstw i wykroczeń
przępstwa ogółem		46
w	Szerzyny	14
tym:	Czermna	21
	Swoszowa	6
	Żurowa	5
wykroczenia ogółem		106
w	zatrzym.nietrzeźwych kieruj.	Szerzyny 5
tym:		Czermna 8
		Swoszowa 2
		Żurowa 3
	ukaranie mandatem karno-kredytowym	Szerzyny 10
		Czermna 13
		Swoszowa 6
		Żurowa 4
	interwencje w miejscu publ. i zamieszk.	Szerzyny 12
		Czermna 22
		Swoszowa 6
		Żurowa 5
	zatrzym.w lzbie wytrzeźwień	Szerzyny 2
		Czermna 6
		Swoszowa 2
		Żurowa 0

Źródło: Komenda Powiatowa Policji

Organizacje pozarządowe

Wśród działających na terenie gminy Szerzyny organizacje pozarządowych, poza wymienionymi już klubami sportowymi, funkcjonuje również Stowarzyszenie Producentów Rolnych i Związek Ołpinian.

Tabela 16. Lista organizacji pozarządowych w 2007 r.

LP	Nazwa organizacji	Adres siedziby organizacji
1.	Stowarzyszenie Producentów Rolnych w Szerzynch	33-128 Szerzyny, Urząd Gminy
2.	Związek Ołpinian w Ołpinach	Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Ołpinach; 38-247 Ołpiny
3.	Stowarzyszenie Kulturalno-Sportowe Liwocz w Czermnej	38-245 Czermna 119
4.	Ludowy Klub Sportowy „OLSZYŃKA” w Ołpinach	38-247 Ołpiny 29
5.	Stowarzyszenie Sportowo-Kulturalne „LZS SZERZYNY” w Szerzynch	38-246 Szerzyny 358

Źródło: Urząd Gminy Szerzyny

Rynek pracy (Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie)

Dane ogólne dotyczące powiatu:

- a) stopa bezrobocia w latach 2003-2007 (stan na koniec II kwartału)

Tabela 17. *Stopa bezrobocia w powiecie tarnowskim – 2003-2007*

Rok	30.06.2003	30.06.2004	30.06.2005	30.06.2006	30.06.2007
powiat tarnowski	14,20 %	19,20 %	17,10 %	15,00 %	11,10 %

Zródło: Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie

- b) liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu tarnowskiego (stan na koniec II kwartału 2007 r.)

Tabela 18. *Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu tarnowskiego – 2007*

r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych
Powiat tarnowski	10520
Ciężkowice m/g	412
Gromnik	401
Lisia Góra	450
Pleśna	301
Radłów	441
Ryglice m/g	354
Rzepiennik Strzyżewski	294
Skrzyszów	293
Tarnów gmina	590
Tuchów m/g	876
Wierzchosławice	264
Wietrzychowice	149
Wojnicz m/g	347
Zakliczyn	293
Żabno m/g	958
Szerzyny	341
Tarnów miasto	3756

Zródło: Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie

Dane szczegółowe dotyczące Gminy Szerzyny:

- a) Liczba bezrobotnych w latach 2003-2007 (stan na koniec II kwartału): ogółem, z podziałem na kobiety i osoby posiadające prawo do zasiłku.

Tabela 19. Liczba bezrobotnych w gminie Szerzyny – 2003-2007

Rok	30.06.2003	30.06.2004	30.06.2005	30.06.2006	30.06.2007
Liczba bezrob. w gminie Szerzyny	555	479	442	395	341
W tym kobiety	273	249	228	235	197
bezrob. z prawem do zasiłku	106	42	51	66	33

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie

b) Liczba bezrobotnych według wieku w latach 2003-2007 (stan na koniec II kwartału)

Tabela 20. Liczba bezrobotnych w gminie Szerzyny wg wieku – 2003-2007

Rok / wiek w latach	30.06.2003	30.06.2004	30.06.2005	30.06.2006	30.06.2007
15-17	0	0	0	0	0
18-24	224	190	181	156	115
25-34	185	156	139	119	125
35-44	96	85	76	66	51
45-54	46	43	39	46	39
55-59	4	5	7	8	11
60-64	0	0	0	0	0

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie

c) Liczba bezrobotnych według wykształcenia w latach 2003-2007 (stan na koniec II kwartału)

Tabela 21. Liczba bezrobotnych w gminie Szerzyny wg wykształcenia – 2003-2007

Rok / wykształcenie	30.06.2003	30.06.2004	30.06.2005	30.06.2006	30.06.2007
wyższe	13	9	8	10	14
policealne i śr. zawodowe	129	119	118	114	113
średnie ogólnoksz. zasadn.	13	15	18	22	21
zawodowe	257	210	195	164	123
podstawowe i niepełne podst.	143	126	103	85	70

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie

d) Liczba bezrobotnych według stażu pracy w latach 2003-2007 (stan na koniec II kwartału)

Tabela 22. Liczba bezrobotnych w gminie Szerzyny wg stażu pracy – 2003-2007

Rok / staż pracy (w latach)	30.06.2003	30.06.2004	30.06.2005	30.06.2006	30.06.2007
do 1 roku	103	94	86	71	42
1-5	113	88	71	68	65
5-10	56	39	40	34	44
10-20	56	42	38	38	29
20-30	23	18	18	21	14
30 lat i więcej	1	2	0	4	6
bez stażu	203	196	189	159	141

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie

e) Liczba bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w latach 2003-2007 (stan na koniec II kwartału)

Tabela 23. Liczba bezrobotnych gminy Szerzyny wg czasu pozostawania bez pracy – 2003-2007

Rok / czas pozostaw. bez pracy (w miesiącach)	30.06.2003	30.06.2004	30.06.2005	30.06.2006	30.06.2007
do 1	21	26	28	20	16
1-3	34	48	30	41	33
3-6	48	69	62	49	49
6-12	141	72	90	93	84
12-24	120	76	65	60	57
pow. 24	191	188	167	132	102

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie

f) Liczba osób zaktywizowanych przez różne działania w latach 2003-2007 (stan na koniec II kwartału)

Tabela 24. Liczba osób zaktywizowanych w gminie Szerzyny – 2003-2007

Rok / forma aktywizacji	30.06.2003	30.06.2004	30.06.2005	30.06.2006	30.06.2007
zatr.na miejscu interwencyjnym	5	8	3	6	0
zatr. w ramach robót	7	6	5	12	11

Rok / forma aktywizacji	30.06.2003	30.06.2004	30.06.2005	30.06.2006	30.06.2007
publicznych					
szkolenie	1	3	2	1	8
staż	2	2	3	7	2
refund. k-ów zatrudnienia	0	0	1	1	0
prace społ. użyteczne	0	0	0	10	10

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie

g) Liczba ofert pracy, w tym pracy subsydiowanej w latach 2003-2007 (stan na koniec II kwartału)

Tabela 25. Liczba ofert pracy w gminie Szerzyny – 2003-2007

Rok / liczba ofert pracy	30.06.2003	30.06.2004	30.06.2005	30.06.2006	30.06.2007
ilość ofert ogółem	7	8	13	22	21
w tym subsydiowanej	5	8	12	21	21

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie

Pomoc społeczna

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szerzynie**. GOPS jest jednostką budżetową Gminy Szerzyny i wykonuje zadania z zakresu pomocy społecznej określone przepisami *Ustawy o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2004r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.), *Ustawy o świadczeniach rodzinnych* z dnia 28 listopada 2003r. (Dz. U. z 2006r. Nr 139, poz.992 z późn. zm.), *Ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej* z dnia 22 kwietnia 2005r. (Dz. U. Nr 86, poz. 732 z późn. zm.).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szerzynie realizuje zadania w oparciu o *Ustawę o pomocy społecznej* oraz przepisy wykonawcze do ustawy, a także wytyczne Rady Gminy. GOPS w Szerzynie zatrudnia 13 pracowników, w tym: 1 kierownika, 3 starszych pracowników socjalnych, 6 opiekunek domowych, 2 pracowników świadczeń rodzinnych, 1 główny księgowy.

Spośród zatrudnionych pracowników: 3 osoby mają ukończone studia wyższe, 1 osoba kontynuuje studia wyższe. Średni staż pracy w pomocy społecznej wynosi 11 lat. Wszyscy pracownicy dodatkowo podnoszą swoje kwalifikacje w organizowanych kursach, szkoleniach z zakresu pracy z rodziną wieloprotblemową czy dysfunkcyjną.

a) Powody udzielania pomocy społecznej rodzinom w latach 2002 – 2006 w Gminie Szerzyny

Tabela 26. Powody udzielania pomocy społecznej rodzinom w latach 2002-2006

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin objętych pomocą					
	2002	2003	2004	2005	2006	Liczba osób w rodzinach w 2006 r.
Ubóstwo	500	555	406	510	511	2943
Niepełnosprawność	110	118	10	35	41	181
Długotrwała choroba	80	73	84	65	82	410
Bezrobocie	94	83	104	121	130	659
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	218	213	159	289	336	2155
Alkoholizm	41	52	25	27	53	307
Potrzeba ochrony macierzyństwa	32	44	17	-	-	-
Bezdomność	-	-	-	-	-	-
Trudności po opuszczeniu zakładu karnego	-	-	-	-	-	-
Narkomania	-	-	-	-	-	-
Sieroctwo	-	-	--	-	-	-
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	-	-	-	-	-	-
Inne	-	-	--	-	-	-
Ogółem	1075	1138	805	1047	1166	6704

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szerzynch

b) Powody udzielania pomocy społecznej rodzinom w latach 2002 – 2006 w miejscowości
Czermna

Tabela 27. Powody udzielania pomocy społecznej rodzinom w latach 2002-2006

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin objętych pomocą					Liczba osób w rodzinach w 2006 r.
	2002	2003	2004	2005	2006	
Ubóstwo	147	163	123	152	147	861
Niepełnosprawność	33	29	3	9	10	48
Długotrwała choroba	20	18	22	17	21	109
Bezrobocie	25	23	42	38	39	208
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	62	55	48	81	94	649
Alkoholizm	13	16	8	10	16	98
Potrzeba ochrony macierzyństwa	8	7	3	-	-	-
Bezdomność	-	-	-	-	-	-
Trudności po opuszczeniu zakładu karnego	-	-	-	-	-	-
Narkomania	-	-	-	-	-	-
Sieroctwo	-	-	-	-	-	-
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	-	-	-	-	-	-
Inne	-	-	-	-	-	-
Ogółem	308	311	249	307	327	1973

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szerzynch

Na terenie Gminy działa od trzech lat Parafialny Oddział Caritas w Ołpinach. Obejmuje wszystkie przysiółki wsi i stara się docierać wszędzie tam, gdzie mieszkają ludzie, którzy nie radzą sobie w dzisiejszej rzeczywistości. Z chwilą powstania Parafialnego Oddziału Caritas największym problemem było przełamanie barier psychologicznych, zmiana mentalności ludzi chcących pomagać innym i tych, którym pomoc ofiarowano. Należało rozeznaczyć potrzeby środowiska, pod kątem kierunków i form pomocy.

Na chwilę obecną 10 wolontariuszy w różnych przysiółkach stara się docierać do wszystkich, którzy potrzebują pomocy i którzy są skłonni przyjąć taką pomoc, do rodzin

wielodzietnych, do starszych osób nierzadko chorych, do osób pozostających bez pracy i bez środków do życia. Potrzeby społeczeństwa są różne i znaczne a możliwości ograniczone.

Po trzech latach POC pomaga 30-35 rodzinom w formie dostarczania podstawowych artykułów żywnościowych pozyskiwanych przez Caritas Diecezji Tarnowskiej, a odbieranych indywidualnie w wytypowanych dekanatach, w naszym przypadku w Zborowicach k. Ciężkowic. POC organizuje zbiórki odzieży używanej a przydatnej do użycia oraz artykułów gospodarczych, które zabierają potrzebujący.

Udzielono wsparcia finansowego dla 5 rodzin, których dzieci przebywają w klinikach w Krakowie z przeznaczeniem na sfinansowanie kosztów podróży lub na pobyt przy dziecku. Zwracano koszty zakupu leków wielu rodzinom, gdzie dokuczała choroba i brak środków finansowych.

Co roku POC opłaca wyżywienie (obiady) dzieciom w szkole, wytypowanym przez środowisko szkolne przez okres trwania nauki. Obdarowano też dzieci z biednych rodzin upominkami mikołajkowymi.

Środki pieniężne są pozyskiwane poprzez:

- zbiórki do puszek
- rozprowadzanie świeczek wielkanocnych lub wigilijnych
- różne składki okolicznościowe.

Zabytki

Gmina Szerzyny posiada szereg zabytków kultury materialnej, których walory są dodatkowo podkreślone pomnikową roślinnością oraz pięknem otaczającego krajobrazu. Dominują dobrze zachowane przykłady architektury świeckiej i kościelnej, ale również kapliczki i krzyże przydrożne oraz cmentarze z czasów I wojny światowej. Na uwagę zasługują też niektóre drewniane domy o typowym dla Pogórza układem pomieszczeń i charakterystycznymi zdobieniami ganków, werand czy facjat. Teren Gminy Szerzyny pokryty jest w 25% lasami, szczególnie malownicze bukowo - jodłowe kompleksy znajdują się w jej północno – wschodniej części. W większości należą do nich wiekowe, potężne drzewa rosnące w starych parkach dworskich, na cmentarzach, wokół kościołów czy wzdłuż dróg.

Prawie cała gmina znajduje się w granicach przyrodniczych obszarów chronionych, co dobitnie świadczy o jej atrakcyjnym turystycznie położeniu. Piękno przyrody jest

wspomagane materialnym dziedzictwem kulturowym. Obszar gminy charakteryzuje się urozmaiconą strukturą geomorfologiczną z okazałymi formami skalnymi. Niewątpliwie atrakcyjny dla turystyki jest fakt, że część gminy leży w obrębie Parku Krajobrazowego chroniącego różnorodność krajobrazu, zbiorowisk roślinnych, bogactwo flory i fauny. Pasma Brzanki i Liwocza pokrywa sieć szlaków turystycznych. Najdłuższym i najatrakcyjniejszym pod względem widokowym jest żółty szlak biegnący wzdłuż grzbietu Pasma Brzanka – Liwocz. Szlak ten przebiega przez miejscowości Żurowa i Swoszowa w Gminie Szerzyny.

Skalę „ Borówka” w Żurowej łączy przez „ Ostry Kamień” z Ryglicami szlak niebieski. Gęsta sieć dróg polnych i leśnych pozwala na samodzielne komponowanie szlaków.

Walory krajobrazowe i przyrodnicze a także duża ilość starych zabudowań posiadających cechy regionalne predysponują gminę Szerzyny do rozwoju agroturystyki. Na terenie gminy funkcjonują trzy gospodarstwa agroturystyczne: „Paryja” w Ołpinach, „ **Ranczo pod Liwoczem**” w miejscowości **Czermna** dysponujące 11 miejscami noclegowymi, gospodarstwo Państwa Marii i Józefa Bara w Szerzynch.

ZABYTKI NA TERENIE SOŁECTWA CZERMNA

- **Zespół kościelny parafii rzymsko – katolickiej przy sanktuarium Matki Boskiej Pocieszenia (wpisem do rejestru zabytków objęty jest kościół i dzwonnica pod nr A - 147/72K).**

Zdjęcie; zabytkowy kościół św Marcina w Czermnej wraz z odnowionym ogrodzeniem i dzwonnica

Pierwotny kościół p.w. św. Marcina Biskupa erygowany był w 1312 r. Obecny został zbudowany w 1520 r., a poświęcono go w 1537 r. Miejscowa legenda głosi, że materiał przeznaczony na budowę świątyni, zgromadzony w innym miejscu, w cudowny sposób został przeniesiony na plac, na którym obecnie stoi stary kościół. Kościół jest drewniany, konstrukcji zrębowej z wieżą konstrukcji słupowej, szalowany, kryty blachą, 3-nawowy, halowy z pozornym sklepieniem. W zapiskach z 1654 r. dotyczących wyposażenia kościoła, odnotowany został obraz będący kopią obrazu z kościoła S. Maria Maggiore w Rzymie (przedstawienie Matki Boskiej Śnieżnej), obecnie słynący łaskami. Od czasu powstania kościół był wielokrotnie przebudowany. Gruntowny remont miał miejsce w XVIII w. Wówczas kościół otrzymał barokową wieżę, ściany pokryto polichromią i wyposażono jego wnętrze. W tym czasie prawdopodobnie dobudowano drewnianą kaplicę Serca Jezusowego, którą nakryto kopułą w I połowie XIX w. Kolejne odnowienia kościoła przeprowadzono w latach 1850, 1877 i 1913. Po II wojnie światowej został oddany do kompletnej renowacji (w 1958 roku odnowiono polichromie i ołtarze; w latach 1962 i 1986

wyremontowano cały kościół). W roku 1954 kościół otrzymał przywilej sanktuarium maryjnego.

W skład zespołu kościelnego, położonego na lekkim wzniesieniu, wchodzi: 1. kościół drewniany; 2. dzwonnica murowana, parawanowa z XVIII/XIX w. 3. dawny cmentarz przykościelny (ob. plac przykościelny); 4. otaczające go kamienne ogrodzenie wraz z czterema kapliczkami i bramką; 5. rosnąca poza obwodem ogrodzenia pozostałość starodrzewu. Kościół jest w dobrym stanie technicznym i stanowi wraz z drzewostanem wyraźną dominantę w krajobrazie wsi. Należy objąć go szczególną ochroną konserwatorską. Obok tego kościoła wybudowany został nowy kościół. W niedalekiej odległości od kościołów położone są na wzniesieniach dwa cmentarze parafialne.

Zdjęcie: Kościół św. Marcina Biskupa w Czermnej (obecnie z dachem z gontu)

● **Zespół dworsko - parkowy w przysiółku Załęże (d. Sarysz).**

Mapa katastralna z 1851 r. pokazuje w tej części wsi dużych rozmiarów założenie folwarczne z komponowanym parkiem, ze stawem i zielenią wzdłuż alei. W drugiej połowie XIX wieku las Piekło wraz z dobrami dworskimi zakupiła Helena z Zajkowskich Zajkowska. Ostatnimi właścicielami dóbr w Saryszu, w latach 40-tych XX w. byli Łobaczewscy.

Obecnie w skład zespołu wchodzi park krajobrazowy i reliktozo zachowana zabudowa folwarczna 1. budynek spichlerza; 2. budynek stajni; 3. starodrzew oraz ślady pierwotnej kompozycji parkowej zieleni i ciągów komunikacyjnych; 4. układ topograficzny terenu; 5. aleja dojazdowa biegnąca wzdłuż północnej granicy założenia. Dwór niestety nie zachował się do lat dzisiejszych. Na obszarze tym znajduje się budynek leśniczówki, który powstał w latach 60-tych XX w. (zapewne po rozebraniu budynku dworskiego).

Zespół ten powinien być traktowany jako najlepiej ocalały relikw dawnego

terenu folwarcznego. W tej wsi, w przeszłości istniało kilka folwarków. W dalszym ciągu, pomimo zniszczeń i braku stałej opieki parku, drzewostan stanowi ważny element krajobrazu i powinien być objęty właściwą ochroną.

- **Miejsce po dawnym folwarku „Na Górze” w Cermnej.**

Obejmuje teren położony w górnej części wsi związany z gospodarstwem nr 158. Ostatnim właścicielem folwarku byli pochodzący z Szebni Franciszek i Maria Gadzałowie. Drewniany dwór uległ spaleni. W 1975 r. posiadłość ta przeszła w posiadanie Marii i Ryszarda Dudów z Cermnej. Dawne zabudowania nie zachowały się; w ostatnim czasie rozebrano drewniany spichlerz z piwnicami wyłożonymi płytkami ceramicznymi jak również relikty cegielni pod lasem. Zachował się szpaler starych drzew rosnących wzdłuż drogi oraz relikty stawów.

- **Wokół zabytkowego kościoła św Marcina starodrzew dębu**

W skład starodrzewu wchodzi m.in. pomnik przyrody – dąb szypułkowy, wiek ok 110 lat, obwód 365 cm, wys. 27 m.

- **Legendarny „Rysowany kamień” na szlaku turystycznym z Brzanki do Liwocza.**

„Rysowany kamień” 427 m n.p.m. Zalesiony szczyt na północny zachód od Liwocza, okazały kamień zbudowany z piaskowca ciężkowickiego, podobno zachowały się na nim ślady pazurów.

Zasoby infrastrukturalne

Sieć drogowa

Tabela 28. Długość dróg gminnych i powiatowych.

Wyszczególnienie	długość dróg gminnych [km]	długość dróg powiatowych [km]
Ogółem	102,00	37,20
Szerzyny	26,65	10,80
Cermna	22,25	11,44

Żurowa	15,80	4,23
Ołpiny	27,6	8,03
Swoszowa	9,70	2,70

Źródło: Urząd Gminy Szerzyny

Dróg wojewódzkich na terenie gminy nie ma.

Stan techniczny dróg w ostatnich latach uległ znacznej poprawie poprzez modernizację nawierzchni, nie mniej jednak wiele odcinków wymaga pilnej modernizacji. Pilnej modernizacji poprzez poszerzenie wymagają również cztery obiekty mostowe.

Dla poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego konieczna jest budowa chodników na odcinkach intensywnego ruchu pieszego.

Oprócz dróg gminnych na terenie gminy jest dobrze rozwinięta sieć dróg dojazdowych, prowadzących do indywidualnych zabudowań. Drogi te położone są na terenach prywatnych, obciążonych służebnością przejazdu bądź na terenach gminnych. Uregulowania wymaga stan prawny działek, na terenie których znajdują się drogi publiczne.

We wszystkich miejscowościach Gminy znajdują się parkingi. W miejscowościach Żurowa i Swoszowa wymagają one położenia nawierzchni asfaltowej.

Wiele odcinków dróg gminnych wymaga położenia nowej nawierzchni bądź modernizacji już istniejącej, zwłaszcza na stokach, gdzie następuje rozmycie nawierzchni żwirowej podczas ulewnych deszczów i roztopów. Ustawicznej odnowy wymagają rowy, przepusty, zjazdy do pól.

W roku 2005 został złożony przez Gminę wniosek do ZPORR dotyczący modernizacji 21 km dróg gminnych, stanowiących podstawową sieć dróg gminnych na terenie Gminy Szerzyny. Wniosek został zaakceptowany, lecz z braku środków finansowych przeznaczonych na to działanie został umieszczony na liście rezerwowej projektów. W chwili obecnej nie ma możliwości finansowania tego projektu ze środków ZPORR. W nowym okresie finansowania UE tj. na lata 2007-2013 w Małopolskim Programie Operacyjnym nie uwzględniono działań związanych z modernizacją dróg gminnych. Działania tych nie ma również w PROW-ie. W związku z tym w tym okresie Gmina nie może korzystać z dotacji unijnych na ten cel i nie zrealizowała żadnej inwestycji z tego zakresu.

Wodociągi i kanalizacja: (długość sieci wodociągowej)

Gmina Szerzyny

Tabela 29. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna – 2003-2007

	2003	2004	2005	2006	2007
Długość sieci wodociągowej	51,46	51,46	53,09	53,09	53,09
rozdzielczej					
Długość rozdzielczej sieci	2,30	2,30	2,30	2,30	2,30
kanalizacyjnej					
Liczba podłączeń do sieci	493	559	580	588	588
wodociągowej					
Liczba podłączeń do sieci	19	21	22	22	22
kanalizacyjnej					
Liczba ludności korzystająca z	2390	2390	2650	2652	2650
sieci wodociągowej					
Liczba ludności korzystająca z	96	83	67	64	64
sieci kanalizacyjnej					

Źródło: Urząd Gminy Szerzyny

Szacunkowy % objęcia siecią wodociągową w 2007 – wynosi **30 %**. Szacunkowy % skanalizowania w 2007 – wynosi **ok.1 %**.

Sieć wodociągowa na terenie gminy Szerzyny jest przestarzała i wymaga modernizacji. Jednak ze względu na wysokie koszty inwestycji oraz skomplikowane procedury administracyjno-prawne proces ten bardzo rozciąga się w czasie. Wśród planowanych inwestycji należy wymienić budowę ujęć podziemnych, co zapewni likwidację niedoborów wody z ujęć powierzchniowych w okresie suszy.

Podstawowym problemem w systemie wodno-ściekowym na terenie gminy jest brak kanalizacji gminy (tylko 0,8 % mieszkańców gminy korzysta z kanalizacji).

Zostały rozpoczęte prace mające na celu realizację Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych polegające na budowie 32 km kanalizacji sanitarnej zakończonej oczyszczalnią ścieków. Inwestycja kanalizacji w I etapie będzie obejmowała swoim zasięgiem największe wsie gminy Szerzyny tj.: Ołpiny i Szerzyny. Etap ten dotyczy przyłączenia do kanalizacji ok. 3000 osób (niemal 700 gospodarstw), co stanowi ok. 36% mieszkańców gminy. W kolejnych latach planuje się objąć siecią kanalizacyjną pozostałe sołectwa gminy.

W Żurowej 59% gospodarstw posiada wodociągi; mieszkańcy do końca listopada

2006 r. byli zaopatrywani w wodę z powierzchniowego ujęcia na potoku Jura. Wskutek wygaśnięcia ważności pozwolenia wodnoprawnego na pobór wody powierzchniowej, zaistniała konieczność wybudowania zastępczej studni głębinowej (60 m głębokości) o wydajności 235,2 m³/d. W związku z tym, że woda z tego ujęcia posiada przekroczenia norm żelaza i manganu, wykorzystuje się istniejącą stację uzdatniania wody. Brak jest sieci kanalizacyjnej. Problemem są nieszczelne przydomowe szamba oraz odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do przydomowych rowów czy ścieków.

Również na terenie wsi Czermna brak jest sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Stąd też potrzeba objęcia tych wsi siecią kanalizacyjną oraz wodociągową.

Na terenie Szerzyn w okresie dużych opadów i roztopów woda z ujęcia nie spełnia wymogów dotyczących jakości wody do spożycia, dlatego wymaga ono gruntownej modernizacji.

Gmina Szerzyny nie posiada obecnie oczyszczalni ścieków obsługującej całą gminę. Na jej terenie działają dwie mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków komunalnych i przemysłowych. Z jednej z nich, w miejscowości Swoszowa, korzysta 22 dostawców, w tym 19 gospodarstw domowych. Typ oczyszczalni to „nebraska M-7” o przepustowości 22,6 m³/d.

Oczyszczalnia ścieków przemysłowych zlokalizowana jest w Ołpinach; ścieki odprowadzane są do rzeki Olszynki. Właścicielem jest firma METCO. Typ oczyszczalni to „mindepural md 35/R”.

Istotnym zagrożeniem jest m.in. korzystanie z nieszczelnych w większości przydomowych zbiorników ścieków, powodujące skażenie najpłytszego poziomu wód gruntowych. To z kolei powoduje poważne zagrożenie jakości wód podziemnych.

W ramach projektu „Program poprawy czystości zlewni rzeki Wisłoki - Inwestycje w zakresie gospodarki ściekowej w gminie Szerzyny” jest budowa opartej na osadzie czynnym, oczyszczalni ścieków w miejscowości Szerzyny, na którą w przyszłości będzie możliwe odprowadzanie ścieków ze wszystkich sołectw gminy.

Oczyszczalnie oczyszczają ok. 1% ścieków, są wykorzystane w 30%.

Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Szerzyny istnieje jeden podmiot prowadzący działalność w zakresie zbiórki, transportu i gospodarki odpadami komunalnymi – Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej. Obsługuje on mieszkańców gminy, instytucje i zakłady w zakresie odbioru odpadów komunalnych. Istnieje system segregacji odpadów komunalnych „u źródła”. Odpady przemysłowe są zagospodarowane przez ich wytwórców, dla których usługi świadczą firmy specjalistyczne. Gmina Szerzyny nie posiada instalacji do odzysku lub unieszkodliwienia odpadów. Powstałe odpady są przekazywane podmiotom posiadającym stosowne zezwolenia. Problemem jest również zbyt duża odległość do miejsc składowania i segregacji odpadów komunalnych i przemysłowych a także skłonność niektórych właścicieli gospodarstw do umieszczania powstałych odpadów na dzikich wysypiskach.

Ochrona środowiska

W miesiącu lipcu br. przekazano plac budowy i rozpoczęto inwestycje w zakresie gospodarki ściekowej tj. kanalizację sanitarną o długości ok. 32 km we wsi Ołpiny i Szerzyny. W 2008r. Zostanie rozpoczęta budowa oczyszczalni ścieków w Szerzynie o przepustowości 600 m³/dobę na łączną wartość netto 2414000 EUR.

Wśród planowanych inwestycji należy również wymienić budowę ujęć podziemnych, co zapewni likwidację niedoborów wody z ujęć powierzchniowych w okresie suszy.

W zakresie inwestycji dla ochrony środowiska i gospodarki wodnej stworzono strefy ochrony sanitarnej wokół studni i ujęć wody. Zostały one oznakowane zgodnie z przepisami w tym zakresie.

Sieć gazowa

Zostały zgazyfikowane wszystkie miejscowości z terenu gminy. Łączna długość sieci gazowej wynosi 237 km, podłączonych zostało 1578 budynków wg wykazu:

Tabela 30. Sieć gazowa

Miejscowość	Długość w km	Ilość podłączeń do budynków
Ołpiny	53	422
Szerzyny	58	502
Swoszowa	23	110
Czermna	62	305
Żurowa	41	239

Źródło: Urząd Gminy Szerzyny

Stan techniczny sieci jest bardzo dobry. Procent gazyfikacji określa się na 100 możliwych do gazyfikacji.

Telefonizacja

Wskaźnik telefonizacji dla gminy Szerzyny wynosi 18,8% (abonenci głosowi).

MIEJSCOWOŚĆ	WSKAŹNIK TELEFONIZACJI DLA DANEJ MIEJSCOWOŚCI
Czermna	16,10%
Żurowa	20,50%
Szerzyny	21,60%
Swoszowa	17,10%
Ołpiny	24,70%

Stopień wykorzystania pojemności centrali telefonicznej POTS wynosi 87,7%, ISDN – 44,6 %.

Brak operatorów niezależnych działających na terenie gminy Szerzyny

Na terenie gminy w poszczególnych miejscowościach większość obszarów posiada dostęp do Internetu. Nie ma całych miejscowości wykluczonych cyfrowo.

IV. ANALIZA SWOT – OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON MIEJSCOWOŚCI CZERMNA

ANALIZA SWOT SOŁECTWA CZERMNA

– OPRACOWANE NA PODSTAWIE PRACY INDYWIDUALNEJ I GRUPOWEJ UCZESTNIKÓW

I WARSZTATU STRATEGICZNEGO W RAMACH BUDOWANIA

PROGRAMU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI CZERMNA

(WARSZTAT Z DNIA 30 VIII 2007)

SWOT (Siły, Słabości, Szanse, Zagrożenia):

SIŁY (STRENGTHS) – wewnętrzne czynniki mające lub mogące mieć pozytywny wpływ na rozwój miejscowości, wyróżniające miejscowość w sposób korzystny w otoczeniu, tworzące podstawy dla rozwoju.

SŁABOŚCI (WEAKNESSES) – wewnętrzne czynniki mające lub mogące mieć negatywny wpływ na rozwój miejscowości, utrudniające rozwój i realizację zamierzeń, braki w potencjałach, obniżające pozycję miejscowości zarówno w oczach mieszkańców jak i podmiotów zewnętrznych.

SZANSE (OPPORTUNITIES) – czynniki w otoczeniu sprzyjające lub mogące sprzyjać rozwojowi miejscowości, umożliwiające eliminowanie słabości, wzmacnianie sił, uruchamianie nowych kierunków rozwoju.

ZAGROŻENIA (THREATS) – czynniki w otoczeniu utrudniające lub mogące utrudniać rozwój miejscowości, stanowiące bariery w przełamywaniu dzisiejszych trudności i blokujące możliwości podejmowania działań w różnych, istotnych z punktu widzenia rozwoju miejscowości dziedzinach.

ANALIZA SWOT SOŁECTWA CZERMNA

Silne strony	Słabe strony
1. Atrakcyjne ukształtowanie terenu, piękny krajobraz podgórski – Góra Liwocz, Park Krajobrazowy Pasma Brzanki i Liwocza;	1. Niezadowalający stan dróg;
2. Nieskażone środowisko naturalne – czyste powietrze;	2. Brak infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej;
3. Gościnność mieszkańców;	3. Brak zaplecza sportowego – sali gimnastycznej;
4. Zabytki – kościół z 1520 r., otoczenie świątyni, pomnik przyrody;	4. Niewystarczająca ilość chodników i miejsc parkingowych;
5. Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia;	5. Niefunkcyjny dom kultury;
6. Zaradność mieszkańców;	6. Rozproszona zabudowa;
7. Sprzyjające warunki dla rozwoju turystyki i agroturystyki;	7. Brak bazy noclegowo-gastronomicznej;
8. Bogactwo fauny – żeremia bobrów, siedliska pstrągów – czystość wód;	8. Brak wytyczonej i oznakowanej trasy turystycznej na górę Liwocz;
9. Źródła wód mineralnych;	9. Niewystarczająca liczba miejsc pracy;
	10. Duże oddalenie od ośrodków miejskich;

Szanse	Zagrożenia
1. Rozwój przedsiębiorczości w sferze turystyki i rekreacji oraz handlu i usług	1. Niewystarczająca ilość środków na remont i modernizację infrastruktury technicznej, w tym dróg gminnych
2. Poprawa stanu infrastruktury społecznej	2. Częste zmiany przepisów prawnych
3. Wzrost aktywności mieszkańców regionu	3. Emigracja mieszkańców regionu, w tym specjalistów
4. Wzrost znaczenia organizacji pozarządowych	
5. Dostępność funduszy UE na rozwój turystyki i kultury	

V. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI CZERMNA NA LATA 2008-2015

Po przeanalizowaniu obecnych zasobów oraz potrzeb inwestycyjnych w miejscowości Czerмна w celu osiągnięcia zaplanowanego rozwoju sołectwa, przyjęto następujące zadania natury społecznej, gospodarczej i inwestycyjnej, które mogą ubiegać się o dofinansowanie w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 – Działanie „Odnowa i rozwój wsi” lub z innych źródeł finansowych:

Zadania przewidziane do współfinansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 na terenie sołectwa Czerмна:

Miejsce rankin gowe zadani a	Cel projektu zgodny z działaniem „Odnowa i rozwój wsi” PROW 2007-2013	Nazwa projektu / zakres	Instytucja koordynująca realizację/inw estor	Partnerzy	Szacowany koszt inwestycji	Okres realizacj i	Możliwe źródła finansowa nia
1.	Budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie obiektów służących promocji obszarów wiejskich, w tym	„ Odnowa centrum wsi Czerмна poprzez przebudowę i rozbudowę wiejskiego domu kultury”/ Przebudowa i	Urząd Gminy Szerzyny/Gmina Szerzyny	Mieszkańcy wsi	1 000 000 zł	2009	PROW 2007-2013; Budżet gminy;

	propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury.	rozbudowa wiejskiego domu kultury w Cermnej”					
Opis inwestycji	<p>Operacja polegała będzie na odnowie wsi Cermna poprzez przebudowę i rozbudowę wiejskiego domu kultury wraz infrastrukturą techniczną wokół budynku. Inwestycja będzie obejmowała takie działania jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobudowa sali wielofunkcyjnej wraz z pokryciem dachu (<u>funkcja konsumpcyjna</u> dla społeczności lokalnej (podczas spotkań wiejskich) i pielgrzymów (przybywających co Sanktuarium Maryjnego w Cermnej na uroczystości kościelne, <u>Funkcja kulturalno-rozrywkowa</u> dla młodzieży, organizacja uroczystości, dostęp do Internetu, itp.) do Domu Kultury; • wymiana stolarki okiennej i drzwiowej; • termomodernizacja budynku wraz z ociepleniem ścian i wykonaniem zewnętrznej elewacji, • modernizacja zaplecza gastronomiczno -socjalnego; w tym instalacja elektryczna, wod - kan, c.o., gazowa, • budowa ogrodzenia wokół domu kultury; • budowa parkingów i miejsc postojowych przy domu kultury; • rozbudowa ciągów pieszych; • urządzenie zieleni i elementów małej architektury. 						
Cel i przeznaczenie inwestycji	<p>Inwestycja będzie służyć wszystkim mieszkańcom wsi Cermna jak również mieszkańcom gminy Szerzyny. Inwestycja ta poprzez nadanie nowej funkcjonalności miejsca i oferty, podniesie walory kulturalne i rekreacyjne miejscowości oraz gminy. Ponadto stworzy miejsce do spędzania wolnego czasu mieszkańców wsi w każdym przedziale wiekowym jak również pozwoli organizować spotkania dla społeczności wiejskiej i przebywających na terenie gminy turystów. Zmodernizowany budynek wiejskiego domu kultury pozwoli organizować wszelkiego typu spotkania kulturalno - integracyjne. Ponadto z odnowionego miejsca będą mogli korzystać pielgrzymi przybywający coraz liczniej do maryjnego sanktuarium w Cermnej co pozytywnie wpłynie na wizerunek miejscowości dbającej o przybyłych gości. Dotychczas w centrum miejscowości Cermna nie ma odpowiednio urządzonej i wyposażonej bazy lokalowej na przyjęcie grup pielgrzymkowych jak też na zorganizowanie spotkań społeczno - kulturalnych dla szerszej grupy odbiorców (ponad 60 osób).</p>						

2	Tworzenia systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych;	Tworzenie systemu zbioru, segregacji i wywozu odpadów komunalnych na terenie gminy Szerzyny.	Urząd Gminy Szerzyny	Mieszkańcy, lokalni przedsiębiorcy	250000	2009 - 2010	PROW 2007-2013;
Cel i przeznaczenie inwestycji	Realizacja inwestycji w miejscowościach Gminy Szerzyny przyczyni się do podniesienia poziomu życia mieszkańców jak również będzie odpowiedzią na problem związany z odpowiednim zagospodarowaniem powstałych na terenie gminy odpadów komunalnych. Dotychczas odzyskuje się 0,2 % odpadów . Realizacja operacji pozytywnie wpłynie na wizerunek miejscowości i Gminy Szerzyny. Realizacja operacji pozytywnie wpłynie na wizerunek miejscowości gminy Szerzyny a tym samym przyczyni się w dużym stopniu do wybierania miejscowości gminy Szerzyny za miejsce osiedlania a co z kolei wpływać będzie na ożywienie gminy pod względem społeczno - gospodarczym.						
3	Kształtowanie obszaru przestrzeni publicznej.	Modernizacja sieci drogowej na terenie sołectwa Czermna. <ul style="list-style-type: none"> • modernizacja dróg gminnych i powiatowych oraz ciągów pieszych prowadzących m.in. do miejsc kultu religijnego i atrakcji turystycznych; • wyznaczenie i wykonanie szlaku turystycznego do wieży widokowej na 	Urząd Gminy Szerzyny, Starostwo Powiatowe w Tarnowie	Dyrekcja Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki i Liwocza	2 000 000	2010-2013	PROW 2007-2013; budżet gminy; budżet powiatu tarnowskiego

		Górze Liwocz; • wyznaczenie i wykonanie ścieżek rowerowych;					
Cel i przeznaczenie inwestycji	Inwestycja będzie służyła mieszkańcom wsi, gminy jak i podróżującym po drogach lokalnych. Inwestycja poprawi komfort przejazdu, zwiększy się przepustowość, podniesie się poziom bezpieczeństwa podróżujących, poprawa jakości życia mieszkańców, zwiększenie dostępności miejscowości. Z kolei wykonanie ścieżek rowerowych i wyznaczenie szlaku turystycznego: wpłynie pozytywnie na atrakcyjność turystyczną miejscowości, co z kolei przyczyni się do zwiększenia liczby turystów przybywających do miejscowości Czermna, poprawi bezpieczeństwo rowerzystów i osób poruszających się po ścieżkach.						

VI. Inne zadania istotne ze względu na rozwój miejscowości, przewidziane do realizacji ramach projektów ogólnogminnych wg Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Gminy Szerzyny oraz planowanych do realizacji w latach kolejnych nieobjętych WPI Gminy Szerzyny

L.p.	Nazwa projektu	Instytucja koordynująca realizację	Partnerzy	Okres realizacji	Szacowany koszt inwestycji	Możliwe źródła finansowania
1.	<i>Budowa budynku sali gimnastycznej z widownią, z zapleczem sanitarno-szatniowym i pomieszczeniami dla przedszkola przy Szkole Podstawowej Nr 1 w Czermnej</i>	Urząd Gminy Szerzyny	Mieszkańcy, Komitet rodzicielski	2008-2010	6 000 000	MRPO 2007-2013; Budżet gminy

Cel i przeznaczenie inwestycji	Zwiększenie dostępności dzieci i młodzieży jak również mieszkańców wsi do bazy sportowej. Umożliwienie prawidłowego rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży. Zapewnienie oferty spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży, społeczności lokalnej i przybyłych gości. Podniesienie poziomu sprawności fizycznej odbiorców. Dotychczas szkoła podstawowa w Cermnej posiadała zastępczą salę gimnastyczną. Realizacja inwestycji wpłynie korzystnie na poprawę bazy sportowej na terenie miejscowości Cermna jak i Gminy Szerzyny – dotychczas gmina nie dysponuje pełnowymiarową salą gimnastyczną.					
3.	Rozbudowa i modernizacja wodociągów na terenie gminy Szerzyny.	Urząd Gminy Szerzyny	Mieszkańcy, lokalni przedsiębiorcy	2008-2011	3 000 000	MRPO 2007-2013; Budżet gminy
4.	Budowa kanalizacji sanitarnej II etap.	Urząd Gminy Szerzyny	Mieszkańcy, lokalni przedsiębiorcy	2010-2013	6 020 000	MRPO 2007-2013; Budżet gminy
5.	Budowa i modernizacja boisk sportowych na terenie gminy Szerzyny.	Urząd Gminy Szerzyny	Kluby sportowe, szkoły, mieszkańcy	2010-2013	2 100 000	MRPO 2007-2013; Budżet gminy
6.	Modernizacja dróg gminnych.	Urząd Gminy Szerzyny	Powiatowy Zarząd Dróg	2008-2013	2 000 000	Budżet gminy
7.	Modernizacja ośrodków zdrowia oraz ich wyposażenie pod kątem dostosowania do standardów UE.	Urząd Gminy Szerzyny	Ośrodki zdrowia	2008	200000	MRPO 2007-2013; Budżet gminy
8.	Modernizacja obiektów kultury na terenie gminy.	Urząd Gminy Szerzyny	Domy kultury, mieszkańcy	2008-2010	2 000 000	MRPO 2007-2013; Budżet gminy

9	Usuwanie wyrobów zawierających azbest na terenie gminy.	Urząd Gminy Szerzyny	Mieszkańcy gminy, podmioty gospodarcze,	2013- 2015	500.000	MRPO 2007-2013 Budżet gminy Szwajcarski Mechanizm Finansowy Budżet osób fizycznych/ prawnych
10	Wykorzystanie energii odnawialnej na terenie gminy	Urząd Gminy Szerzyny	Mieszkańcy gminy, podmioty gospodarcze,	2013- 2015	1.000.000	Budżet gminy Szwajcarski Mechanizm Finansowy Budżet osób fizycznych/ prawnych

VII. Rezultaty realizacji Planu Odnowy Miejscowości Czerмна na lata 2008-2015

Korzyści, jakie uzyskają beneficjenci końcowi bezpośrednio po zakończeniu realizacji projektów są wielopoziomowe i przyczynią się przede wszystkim do zwiększenia jakości życia mieszkańców sołectwa Czerмна, jak również Gminy Szerzyny, wzmocnienia atrakcyjności turystycznej, poprawy standardu usług świadczonych na rzecz „przemysłu czasu wolnego” oraz poszerzenie i wzbogacenie oferty rekreacyjnej dla turystów i lokalnej społeczności.

Pozycjonowanie źródeł finansowania zadań inwestycyjnych objętych WIELOLETNIM PLANEM INWESTYCYJNYM GMINY SZERZYNY na lata 2008-2013 oraz PLANEM ODNOWY MIEJSCOWOŚCI CZERMNA na lata 2008-2015

Fundusze zewnętrzne, w tym UE i EOG.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

MAŁOPOLSKI REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY na lata 2007-2013

	OŚ PRIORYTETOWA	DZIAŁANIE	TYPY ZADAŃ	Poziom pomocy:
	Oś priorytetowa 3: Turystyka i przemysł kulturowy	Rozwój infrastruktury turystycznej	Realizowane projekty dotyczyć będą następujących grup operacji: — inwestycji w poprawę bazy noclegowej, w szczególności w uzdrowiskach oraz przystosowanie obiektów zabytkowych do celów turystycznych;	● maksymalnie 70% kosztów kwalifikowanych inwestycji -poziom pomocy z EFRR

			<ul style="list-style-type: none"> — budowy regionalnego systemu informacji turystycznej; — projektów związanych z monitoringiem rynku turystycznego oraz stworzeniem zintegrowanego systemu promocji produktów i oferty turystycznej regionu; — przedsięwzięć zmierzających do poprawy bezpieczeństwa na obszarach turystycznych w szczególności dotyczących dostosowania do bezpiecznego podróżowania szlaków i tras turystycznych; — inwestycji służących rozwojowi funkcji turystycznych stacji narciarskich i akwenów wodnych; — inwestycji w obiekty i infrastrukturę uzdrowiskową; — inwestycji w infrastrukturę targowo-wystawienniczą; — inwestycji zmierzających do przystosowania terenów zdegradowanych do nowych funkcji związanych z turystyką. 	<ul style="list-style-type: none"> • 30% kosztów kwalifikowanych -wymagany krajowy wkład środków własnych
	Oś priorytetowa 4: Infrastruktura dla rozwoju gospodarczego	Infrastruktura drogowa	<p>Realizowane projekty dotyczyć będą następujących grup operacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> — inwestycji w budowę oraz modernizację dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych, istotnych dla rozwoju regionu (w tym w szczególności: dojazdów do istniejących i nowych odcinków autostrady A4, obwodnic miejscowości oraz połączeń z głównymi miastami województwa) wraz z infrastrukturą towarzyszącą; — inwestycji mających na celu poprawę dostępności transportowej do stref aktywności gospodarczej; — przedsięwzięć z zakresu tworzenia nowoczesnych technik zarządzania ruchem drogowym. 	<ul style="list-style-type: none"> • maksymalnie 70% kosztów kwalifikowanych inwestycji -poziom pomocy z EFRR • 30% kosztów kwalifikowanych -wymagany krajowy wkład środków własnych

	Oś priorytetowa 6: Spójność wewnątrzregionalna	„Rozwój obszarów wiejskich”	Realizowane projekty dotyczyć będą następujących grup operacji: <ul style="list-style-type: none"> • inwestycje z zakresu infrastruktury drogowej niezbędne dla zapewnienia lub poprawy dostępu do obiektów infrastruktury społecznej oraz w ramach kompleksowej odnowy centrów wsi. • inwestycje w infrastrukturę społeczną , nie objęte wsparciem w ramach innych osi priorytetowych programu (w szczególności szkół i przedszkoli, infrastruktury rekreacyjnej i sportowej); • inwestycje sprzyjające uporządkowanemu rozwojowi przestrzennemu polegające na realizacji kompleksowych projektów odnowy centrów wsi. 	<ul style="list-style-type: none"> • maksymalnie 70% kosztów kwalifikowanych inwestycji -poziom pomocy z EFRR • 30% kosztów kwalifikowanych -wymagany krajowy wkład środków własnych
	Oś priorytetowa 7: Infrastruktura ochrony środowiska	Gospodarka wodno – ściekowa	Realizowane projekty dotyczyć będą następujących grup operacji: <ul style="list-style-type: none"> — wsparcia inwestycji w zakresie odbioru i oczyszczania ścieków, szczególnie na obszarach już wyposażonych w systemy wodociągowe oraz powyżej ujęć wody pitnej. Projekty te będą realizowane w aglomeracjach uwzględnionych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych o RLM od 2000 do 15000; — inwestycji w infrastrukturę pozyskiwania i dystrybucji wody; — inwestycji mających na celu optymalizację zużycia wody; — przedsięwzięć służących edukacji ekologicznej w kierunku oszczędnego wykorzystywania wody (tylko w powiązaniu z działaniami inwestycyjnymi). 	<ul style="list-style-type: none"> • maksymalnie 70% kosztów kwalifikowanych inwestycji -poziom pomocy z EFRR • 30% kosztów kwalifikowanych -wymagany krajowy wkład środków własnych

	OŚ PRIORYTETOWA	DZIAŁANIE	TYPY ZADAŃ	FORMA I WYSOKOŚĆ POMOCY	POZIOM POMOCY:
	OŚ 3: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej	Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej.	<p>Pomocy udziela się na realizację projektów w zakresie:</p> <p>1) gospodarki wodno-ściekowej w szczególności:</p> <p>a) zaopatrzenia w wodę,</p> <p>b) odprowadzania i oczyszczania ścieków, w tym systemów kanalizacji sieciowej lub kanalizacji zagrodowej,</p> <p>2) tworzenia systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych;</p> <p>Zakres pomocy obejmuje koszty inwestycyjne, w szczególności: zakup materiałów i wykonanie prac budowlano – montażowych, zakup niezbędnego wyposażenia.</p>	<p>Pomoc ma formę zwrotu części kosztów kwalifikowanych projektu.</p> <p>Maksymalna wysokość pomocy na realizację projektów w jednej gminie, w okresie realizacji Programu, nie może przekroczyć:</p> <p>1) 4 000 000 zł - na projekty w zakresie gospodarki wodnościekowej;</p> <p>2) 200 000 zł - na projekty w zakresie tworzenia systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych;</p> <p>3) 3 000 000 zł - na projekty w zakresie wytwarzania lub dystrybucji energii ze</p>	<p>maksymalnie 75% kosztów kwalifikowanych inwestycji -poziom pomocy z EFRROW</p> <p>25% kosztów kwalifikowanych -wymagany krajowy wkład środków własnych</p>

				źródeł odnawialnych	
--	--	--	--	---------------------	--

MECHANIZMY FINANSOWE EUROPEJSKIEGO OBSZARU GOSPODARCZEGO

NMF I EOG

	PRIORYTET	TYPY ZADAŃ	Poziom pomocy:
	<p>Priorytet 1. Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez m.in. Redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii</p>	<p>W ramach priorytetu realizowane będą następujące zadania:</p> <p><i>Budowa, przebudowa i modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków oraz systemów kanalizacji zbiorczej.</i></p> <p>Projekt polegający na budowie, przebudowie lub modernizacji systemu kanalizacji zbiorczej oraz budowie oczyszczalni ścieków dla aglomeracji od 2 000 RLM do 15 000 RLM</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ maksymalnie 85% kosztów kwalifikowanych inwestycji -poziom pomocy z NMF I EOG ▪ 15% kosztów kwalifikowanych -wymagany krajowy wkład środków własnych

SZWAJCARSKI MECHANIZM FINANSOWY

	PRIORYTET	TYPY ZADAŃ	Poziom pomocy:
	Priorytet 1: Bezpieczeństwo, stabilność i reformy	Rozbudowa wydajności administracyjnej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ maksymalnie 60% kosztów kwalifikowanych inwestycji -poziom pomocy z SzMF ▪ 40 % kosztów kwalifikowanych -wymagany krajowy wkład środków własnych
	Priorytet 2: Infrastruktura i środowisko	Dofinansowane będą projekty: <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja zasadniczej infrastruktury dla wykorzystania energii i wody pitnej, utylizacji ścieków oraz usuwania śmieci, - transport publiczny, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ maksymalnie 60% kosztów kwalifikowanych inwestycji -poziom pomocy z SzMF ▪ 40 % kosztów kwalifikowanych -wymagany krajowy wkład środków własnych

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

OŚ PRIORYTETOWA	Główny cel osi priorytetowej	Cele szczegółowe osi priorytetowej:	TYPY PROJEKTÓW	Poziom pomocy:
Oś priorytetowa XII: Kultura i dziedzictwo kulturowe	Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim dla zwiększenia atrakcyjności Polski.	Ochrona, zachowanie i efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym, Poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym oraz zwiększenie dostępu do kultury,	Projekty o charakterze ponadregionalnym ochrony dziedzictwa kulturowego oraz budowy, rozbudowy i przebudowy infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ maksymalnie 85% kosztów kwalifikowanych inwestycji -poziom pomocy z EFRROW ▪ 15% kosztów kwalifikowanych -wymagany krajowy wkład środków własnych

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 2007 - 2013

OŚ PRIORYTETOWA	DZIAŁANIE	TYPY ZADAŃ	Forma i wysokość pomocy	Poziom pomocy:
Oś Priorytetowa 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej	Odnowa i rozwój wsi	Pomocy finansowej udziela się podmiotom z tytułu inwestycji w zakresie: 1) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów: a) pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe, b) służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury,	Pomoc finansowa ma formę refundacji części kosztów kwalifikowanych projektu. Maksymalna wysokość pomocy na realizację projektów w jednej miejscowości wynosi: <ul style="list-style-type: none"> ▪ 500 000 zł w okresie realizacji Programu. ▪ Wielkość pomocy przyznanej na realizację jednego projektu nie może być niższa niż 25 000 zł. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ maksymalnie 75% kosztów kwalifikowanych inwestycji -poziom pomocy z EFRROW ▪ 25% kosztów kwalifikowanych -wymagany krajowy wkład środków własnych

			<p>2) kształtowania obszaru przestrzeni publicznej;</p> <p>3) budowy remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych;</p> <p>4) zakupu obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami, z przeznaczeniem na cele publiczne;</p> <p>5) odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci;</p> <p>6) kultywowania tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów.</p>		
--	--	--	---	--	--

MAŁOPOLSKI REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY na lata 2007-2013

	OŚ PRIORYTETOWA	DZIAŁANIE	TYPY ZADAŃ	Poziom pomocy:
	<p>Oś priorytetowa 3: Turystyka i przemysł kulturowy</p>	<p>Rozwój produktów dziedzictwa kulturowego</p> <p>Wsparcie instytucji kultury</p>	<p>Realizowane projekty dotyczy będą m. in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> — inwestycji w ochronę i ekspozycję zabytkowych obiektów i zespołów kulturowych, ruchomych i nieruchomych, mające na celu przywrócenie ich dawnej świetności, podjęcie niezbędnych kroków w celu uniknięcia ich degradacji w przyszłości oraz publiczne udostępnienie dla celów turystycznych; — inwestycji w ochronę, zabezpieczenie oraz wyeksponowanie dla celów turystycznych obiektów dziedzictwa przyrodniczego ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000, jako ważnego elementu budującego atrakcyjność regionu. ○ inwestycji w infrastrukturę instytucji dbających o rozwój kultury oraz o ochronę dziedzictwa kulturowego w Małopolsce (m.in. bibliotek, muzeów, teatrów), w celu zwiększenia atrakcyjności regionu, a więc mających znaczenie ponadlokalne; ○ projektów służących stworzeniu zintegrowanego systemu informacji o atrakcjach kulturalnych regionu oraz katalogu stałych i jednorazowych przedsięwzięć kulturalnych, a także ważnych w skali regionalnej i ponadregionalnej wydarzeń kulturalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • maksymalnie 70% kosztów kwalifikowanych inwestycji -poziom pomocy z EFRR • 30% kosztów kwalifikowanych -wymagany krajowy wkład środków własnych

FUNDUSZE KRAJOWE NA ROZWÓJ LOKALNY

FUNDUSZ PORĘCZEŃ UNIJNYCH

WARUNEK KONIECZNY	PROCEDURY	Warunki
Warunkiem udzielenia poręczenia będzie ustanowienie przez kredytobiorcę zabezpieczenia, przede wszystkim w formie weksła in blanco (w przypadku wykorzystania kredytu w sposób niezgodny z przeznaczeniem, poręczenie lub gwarancja wygasa). O poręczenie lub gwarancję (do maksymalnej wysokości 5 mln euro) należy się starać przed uruchomieniem kredytu (warunki szczegółowe).	Wnioski wraz z dokumentami wymaganymi przy ubieganiu się o kredyt z poręczeniem lub gwarancją ze środków FPU są kierowane za pośrednictwem banków komercyjnych do Banku Gospodarstwa Krajowego (który zarządza funduszem). BGK pobiera prowizję - od 0,4% do 1,5% wielkości poręczenia.	Poręczenia lub gwarancje udzielane są: <ul style="list-style-type: none"> • do 80% kwoty kredytu bez odsetek oraz innych kosztów związanych z udzieleniem kredytu/pożyczki w przypadku nakładów podlegających refinansowaniu ze środków UE lub • do 80% wartości nominalnej emisji obligacji, jeżeli wpływy z emisji obligacji finansują nakłady podlegające refinansowaniu ze środków UE. • do 60% kwoty kredytu bez odsetek oraz innych kosztów związanych z udzieleniem kredytu/pożyczki w przypadku wkładu własnego lub • do 60% wartości nominalnej emisji obligacji, jeżeli wpływy z emisji obligacji finansują wkład własny kredytobiorcy.

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

PRIORYTET	TYP ZADANIA	FORMA POMOCY
OCHRONA WÓD	Porządkowanie gospodarki ściekowej poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemów	POŻYCZKI : <ul style="list-style-type: none"> – Przeznaczona pomoc w formie pożyczki lub dotacji bądź łącznie pożyczki z dotacją nie DOTACJE Wykonanie materiałów aplikacyjnych, ekspertyz i

	<p>kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków, zwłaszcza ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych.</p> <p>1.2. Realizację sieci kanalizacyjnych wraz z oczyszczalniami ścieków współfinansowanych ze źródeł zagranicznych.</p>	<p>może przekroczyć 90 % kosztów zadania,</p> <ul style="list-style-type: none"> – Minimalne oprocentowanie pożyczki nie może wynosić mniej niż 1,5-3% w zależności od podmiotu wnioskującego. – W przypadku przedsięwzięć dofinansowywanych ze środków zagranicznych, w celu zapewnienia płynności finansowej przedsięwzięć, Fundusz może udzielić pożyczkę pomostową. – Pożyczka może być częściowo umorzona. 	<p>opracowań niezbędnych do pozyskania środków z Funduszu Spójności kierowanych do sektora ochrony środowiska. Sposób realizacji tej formy pomocy uzależnia się bezwzględnie od wymogów określonych przez Komisję Europejską.</p> <ul style="list-style-type: none"> – do 30% kosztów ich wykonania
--	---	--	---

FUNDUSZ ROZWOJU INWESTYCJI KOMUNALNYCH

	FORMA POMOCY	PRZEZNACZENIE KREDYTU	OPROCENTOWANIE I PROWIZJE KREDYTU	POZIOM POMOCY
	<p>Kredyty dla gmin i ich związków z Funduszu Rozwoju Inwestycji Komunalnych na finansowanie projektów inwestycji komunalnych przewidzianych do współfinansowania z funduszy Unii Europejskiej.</p>	<p>Kredyt przeznaczony jest na przygotowanie przez gminy i ich związki projektów inwestycji komunalnych przewidzianych do współfinansowania z funduszy Unii Europejskiej.</p>	<p>Kredyt oprocentowany jest w wysokości 0,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez narodowy Bank Polski.</p> <p>BGK pobiera prowizję w wysokości 1% od kwoty udzielonego kredytu.</p>	<p>Kwota kredytu nie może przekroczyć:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 500.000 złotych na jeden projekt – 80% zaplanowanych kosztów netto <p>Kredyt może być wypłacany jednorazowo lub w ratach.</p> <p>Udział własny kredytobiorcy stanowi nie mniej niż 20% wartości przedsięwzięcia.</p>

VIII. REALIZACJA ZADAŃ PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI CZERMNA NA LATA 2008-2015.

Monitoring i ewaluacja Planu Odnowy Miejscowości odbywać się będzie na koniec każdego roku. Ewaluacja i pomiar efektywności Planu Odnowy Miejscowości odbywać się będzie co dwa lata.

Uaktualnianie Planu Odnowy Miejscowości o nowe cele zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na obszarze objętym POM będzie odbywało się corocznie.

Koordinacją realizacji Planu Odnowy Miejscowości Czerмна powinien zajmować się powołany przez Wójta Gminy Szerzyny zespół w skład, którego mogą wchodzić:

- Wójt lub przedstawiciel Wójta Gminy Szerzyny,
- Radni Rady Gminy reprezentujący Czermną,
- Przewodniczący Rady Gminy,
- Liderzy społeczności lokalnej.

Zakres zadań zespołu obejmuje:

- **monitorowanie przebiegu realizacji projektów w ramach Planu,**
- **działania informacyjne i promocyjne Planu,**
- **przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania Planu,**
- **dokonanie oceny po zakończeniu realizacji Planu.**

Do właściwej oceny Planu, zespół może tworzyć grupy robocze, korzystać z opinii niezależnych ekspertów lub usług innych instytucji.

Gmina Szerzyny jako instytucja wdrażająca Plan Odnowy Miejscowości jest odpowiedzialna za:

- **składanie wniosków aplikacyjnych do instytucji grantodawczych,**
- **kontrolę formalną składanych wniosków, ich zgodności z procedurami i z zapisami w Planie Odnowy Miejscowości,**
- **monitorowanie wdrażania poszczególnych projektów,**
- **upowszechnienie informacji o współfinansowaniu realizowanych projektów przez UE.**

Kluczowe znaczenie w monitorowaniu realizacji Planu Odnowy Miejscowości Czerмна

posiada Rada Gminy Szerzyny. Rada współpracuje z radą sołecką Czermnej. Jej głównym zadaniem będzie monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w Planie oraz ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień lub realizacji nie zaakceptowanych zadań.

Realizacja Planu będzie poddawana bieżącej ocenie i aktualizacji. Podczas oceny przedstawione zostaną efekty z realizacji poszczególnych projektów ujętych do realizacji w POM oraz możliwa będzie jego weryfikacja w odniesieniu do zakładanych celów i działań strategicznych. Analiza realizacji Planu pozwoli na weryfikację i wprowadzanie niezbędnych zmian w zakresie przyjętych celów, priorytetów rozwojowych i działań określonych w Planie Odnowy Miejscowości.

Proponowane zmiany wynikające ze zmieniającej się rzeczywistości i pojawiających się możliwości będą mogły być zgłaszane przez Radę Gminy, radę sołecką, Wójta. Dokonane zmiany będą zatwierdzane przez Radę Gminy w konsultacji z radą sołecką Czermnej.

Proponuje się przeprowadzanie monitoringu na koniec każdego roku i jego aktualizację raz w roku przed uchwaleniem uchwały budżetowej na następny rok. Ocena będzie dokonywana pod względem finansowym i rzeczowym poszczególnych zadań inwestycyjnych i społecznych.

Realizacja zadań zawartych w „Planie Odnowy Miejscowości Czermna na lata 2008-2015” wymaga do swej realizacji akceptacji społecznej. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że również skuteczność działań zapisanych w tym dokumencie zależy w dużym stopniu od reakcji społeczności lokalnej na proponowane działania.

W związku z tym Public Relations Planu powinno w przystępny sposób prezentować:

- przyczyny podjęcia działań,
- spodziewane wskaźniki osiągnięć: produkty i rezultaty,
- zalety wybranych wariantów działania.

Istotną cechą realizacji kampanii promocyjnej w ramach PR jest jej spójność. Wszystkie metody oraz wykorzystane narzędzia powinny tworzyć jeden harmonijny przekaz.

Narzędzia reklamy:

- media - radio, prasa lokalna i regionalna - pozwolą na efektywną reklamę i dotarcie do szerokiej grupy odbiorców; to kluczowe źródła prezentacji podjętych działań.
- konsultacje społeczne,
- strona internetowa Urzędu Gminy Szerzyny.

Należy zaznaczyć, że public relations to nie są jedynie kontakty z prasą i mediami. W grę wchodzi również sposoby wprowadzania projektów, spotkania z grupami, których działania dotyczą, minimalizacja ewentualnych negatywnych efektów planowanych działań.

W rezultacie powinno zostać utrzymane zainteresowanie realizacją działań objętych POM (kontrola społeczna), a w jego konsekwencji - ustanowienie i utrzymanie wzajemnego zrozumienia między beneficjentami POM-u, a odbiorcami poszczególnych projektów oraz polepszenie społecznego stosunku do działań i ukształtowanie mechanizmów poparcia społecznego dla realizacji Planu Odnowy Miejscowości.

Public relations to także ważny instrument informacji o sukcesach realizacji Planu Odnowy Miejscowości i jego wpływie na podniesienie standardów życia mieszkańców Czermej oraz rozwoju całej gminy Szerzyny.